

צ'בזטי מזהר"ן

קמא
דף קטז.

עם
ביאור חברותא
ללימוד בעיון

תורה רלג

אמר שהמתמיד בלימוד ספרו יהיה נעשה איש כשר באמת
ובעל מח גדול כי יש בה עמקות נוראה שאין בשום ספר
(חי"מ שמו שמה)

ליקוטי

לחם או בדבר אחר ויתרפא ממילא אכ"ר : ”(עיינן ענין זה באריכות בליקוטי תנינא בסי' א' [2])” :

רלב [2] **בשעה** שאומר הללו את ה' מן השמים וכו' **הללוהו כל מלאכיו הללוהו כל צבאיו וכו'** [7]. אזי האדם קורא לכולם ומצוה לכולם שיהללו את ה'. ומוזה ראו"ל לאדם להתעורר לתפלה' בכוונת הלב, מאחר שבתפילתו קורא לכל העולמות להללו ולשבחו יתברך :

רלג [1] **פשמתגברים** על האדם מחשבות רעות והרהורים, והוא מתחזק ומתגבר עליהם ומנצח אותם, יש להקדוש ברוך הוא תענוג גדול מזה, והוא יקר מאד בעיני השי"ת. כמשל שיש אצל המלכים לפעמים ביומא דפגרא [8], הם מניחין כמה חיות שינצחו זה עם זה [9], והם עומדים ומסתכלים ויש להם תענוג גדול מן הנצחון, כמו כן המחשבות הם באים מבחי' החיות ⁽¹⁾ ומחשבות קדושות הם בחי' חיות טהורות, ומחשבות רעות הם בחי' חיות טמאות, ומניחים בכוונה מלמעלה שינצחו זה עם זה, ויש להקב"ה תענוג גדול כשהאדם מתגבר על החיות טמאות ומנצח אותם : **הכלל** שא"א בשום אופן בעולם שיהיו שני מחשבות ביחד בפעם אחד [10]. ע"כ בקל יכולין לגרש מחשבות רעות רק בשב ואל תעשה, דהיינו שלא לחשוב אותו המחשבה, רק לחשוב איזה מחשבה אחרת בתורה או עבודה או אפילו מו"מ. כי א"א שיהיו שני מחשבות ביחד בשום אופן. וכבר מבואר במ"א [7](לעיל בסי' עב) שאין צריכין לעשות מלחמה ולנענע ראשו אנה ואנה כדי לגרש המחשבות רעות, כי אין זה מועיל כלל, אדרבא עיי"ז מתגברים יותר רק לכלי להשגיח עליהם כלל, רק לעשות את שלו במה שהוא עוסק בתורה או תפלה"י או מו"מ, ולכלי להסתכל לאחוריו כלל ועל ידי זה ממילא תסתלק :

רלד [7] **דע** שסיפורי מעשיות מצדיקים, היינו ממה שאירע להם [9], הוא דבר גדול מאד [10], ועיי"ז נטהר מחשבתו. אבל אי אפשר לספר מעשיות של צדיקים, כ"א מי שיכול להדמות עצמו להשי", דהיינו שיכול להבדיל בין אור וחושך כמו השי" [11] כביכול. כי כנגד כל מעשה של צדיק יש כנגדו רע, דהיינו שיש כנגדו מעשיות של רשעים, שגם להם אירע כיוצא בזה, כגון שמצינו [12] שפינחס עשה דבר גדול שפרח האויר, וכנגד זה יש מעשה של רשע שגם כלעם פרח באויר [13], וכן כיוצא בזה. כי הרע לעומת הטוב, וההפרש הוא רק מי שיכול להבדיל בין אור וחשך, זה יודע גודל ההבדל וההפרש שבין מעשיות של צדיקים למעשיות של רשעים, כי זה מסטרא דקדושה על ידי תפילתו, כמ"ש באלישע (מלכים ב' ח) **ספרה נא לי הגדולות** היינו שעשה הנסים על ידי תפלה"י [22]. אבל מעשיות של רשעים הם על ידי תחבולות או כישוף או דבר אחר מס"א. נמצא שעיקר ההפרש יודע רק זה שיודע להבדיל בין אור לחושך היינו בין רע לטוב. וגם מי שאין לו זה הדעת להבדיל

רלב רלג רלד

מוהר"ן קטו.

וכו', אבל יש לו אמונה שלימה שמאמין ההבדל שיש ביניהם כנ"ל, גם זה יכול לספר מעשיות של צדיקים, אבל צריך שתהיה האמונה אמונה שלימה ברורה מאוד²¹, עד שע"י האמונה יהיה דומה לו כאלו רואה הדבר שמאמין בעינים ממש, בחי' סתים וגליא כמוכא במ"א ²²(לעיל בסי' סב). וזה שמוכא במדרש (בראשית פרשה ג [23]) **להבדיל בין האור ובין החושך** [24] אור אלו מעשיהם של צדיקים חושך אלו מעשיהם של רשעים, היינו שמעשיות של צדיקים הם בחי' אור, ולחיפך מעשיות של רשעים הם בחי' חושך, ומי שיכול להבדיל בין אור לחושך יכול לספר מעשיות של צדיקים כנ"ל. ועיי"ז נטהר מחשבתו, גם ניצול מצרות, כי בלבול הדעת הוא בחי' מוחין דקטנות. ומוזה באין צרות, כי מוחין דקטנות הם בחי' דינין, וסיפורי מעשיות של צדיקים הם בחי' מוחין דגדלות [25]. כמו שכתוב **ספרה נא לי את הגדולות**, בחי' **המאור הגדול** [26], ועיי"ז מטהר מחשבתו ממחשבות רעות שהם נמישכין ממוחין דקטנות, ועיי"ז ממותיק הצרות והדינים [27] שכולם הם מבחי' מוחין דקטנות כנ"ל : **גם** צריך לידע איך לספר המעשה, כי בכל מעשה יש צימצום²⁸. וגם כשרוצה לטהר מחשבתו ע"י סיפור המעשה של הצדיק, נמצא שנעשה אצלו מהמעשה ומהסיפור שהוא דיבור, נעשה אצלו מחשבה, ²⁹ליבודאי צריך שיהיה זה הצדיק שמספר ממנו גבוה ממנו, כדי שיהיה מעשיות של אותו הצדיק, בבחי' מחשבה אצלו. ע"כ צריך לידע ממי לספר ואיך לספר, ואזי נטהר מחשבתו, ויכול לעלות אל עולם המחשבה שזה נקרא עליית העולמות. כי המחשבה גבוה מאוד³⁰, ומי שרוצה ליכנס אל עולם המחשבה, צריך לשתוק [31], ואפי' אם ידבר או דיבור הגון, הוא מפסיד המחשבה. כי המחשבה הוא דבר גבוה מאוד³², שאפילו דיבור הגון מפסידה, וזה בחי' (מנחות כט) שתוק כך עלה במחשבה, שלעלות אל המחשבה צריך לשתוק ואפי' אם ישתוק ולא ידבר כלל, עכ"ז יש בלבולים שמבלבלין המחשבה ומונעין אותה, ועל זה צריך טהרת המחשבה, וזה ע"י סיפורי מעשיות כנ"ל : **ולזכות** לזה, שיוכל להדמות אליו ית' להבדיל בין אור וחושך כנ"ל, הוא ע"י השגחה, היינו שיצא מטבעיות, שזה בחי' כלליות הקדושה. וזה זוכין ע"י א"י, כי א"י הוא כלליות הקדושה שככל הקדושות, כי שם כל העשר קדושות [33], וע"כ נאמר בא"י (דברים יא) **תמיד עיני ה' אליך** **בה**, כי שם הוא רק השגחה, בחי' (דברים כו) **השקיפה ממועון קדשך**, וזה (תהלים מז) **שויתי ה' לנגדי תמיד**, היינו כשאני רוצה להשוות ולהדמות עצמי להשי" כנ"ל, אזי לנגדי תמיד, היינו בחי' א"י, כמ"ש במדרש [34] (תהלים קה) אין תמיד אלא א"י שנאמר **תמיד עיני ה' אליך** **בה** : **ודע** שיש שם שכשרוצין לעשות³⁵ מלך משתמשין בזה השם, והשם הוא **קבוצה** [36], ר"ת **השקיפה ממועון קדישך** [37]. וזה בחי' [38] **מהעדה מלכין ומחקים**

^[1] מגילה כה: מאן דשפיר שומעניה שרי לשבוחי ולא חיישנין שיבוא לידי גגותו. ועיינן תת"ס ח"ו לקוטים סימן נט לחלק בין מילי דעלמא למילי דצדקות.

^[2] עיינן שיחות הר"ן סימן קלח, ועיינן לקמן תורה רמח, וברבינו בחיי בהקדמה לפרשת וישלח. ועיינן שבחי הבעש"ט (מהר"ל תשכא דף קלג) שהוא כעוסק במעשה מרכבה. ועיינן בעש"ט עה"ת פ' וירא אות ט' בראשית א' ד' ויבדל אלקים בין האור ובין החושך

^[3] תרגום יונתן במדבר לא ה' ילקוט שמעוני שם רמז תשפה ודלא כוהר ח"א קצד.

^[4] שם ובמדבר רבה כב כה' ו' ותנחומא מטות ד'

^[5] מתרצו - וחושך

^[6] מתרצו - תפילה

^[7] * מגילה כז.

^[8] מתורגו - מאד

^[9] מוהר"ני' בתקפא

^[10] בראשית רבה פרשה ג' פסקא ח' [עה"פ בראשית א' ד' ויבדל אלקים בין האור ובין החשך]

^[11] בתקפא – (בראשית פרשה ב)ולא תוקע ודן היום

^[12] בראשית א' יח

^[13] עיינן לעיל תורה כט אות ב'

^[14] בראשית א' טז

^[15] עין אבני"ה ברזל ערך רבינו נג, ובחיי מוהר"ן תעט,

^[16] מתרצו - צמצום

^[17] מתרצו - ובוודאי

^[18] מתורגו - מאד

^[19] עיינן בעש"ט עה"ת פרשת עקב אות ע' מקור מים חיים שם אות גה.

^[20] ועיינן לקוטים יקדים למגיד ממעוררשט אות קצ בשם הוהרר שמות כ.

^[21] מתרצו - מאד

^[22] משנה כלים א' ה'

^[23] עיינן מדרש תהלים שוחר טוב מזמור קה

^[24] בדפו"ר לעשות, בתקפא – לעשווא (נראה שנתחלף ת ט)

^[25] **עיינן ויקהל משה פרשה קמא** [המחבר רבי משה גראף בן מנחם עיי"ש במהדורות לבוב תר"ך דף יג. בפירוש מטוה משה על מאמר אדם דאצילות פרק א' ד"ה גם מלת סוף מרמז למדת מלכות. ובדפו"ר שדגסם בעסוי תנ"ט עיינן דף ב צילום 16] עיינן פל"ה שציין **לכוונות הארזי"ל על תיבות הממלך מלכים שבפיוט האוחזו בידי משפט**
^[26] הנ"ל

^[27] * דניאל ב'

^[28] מוהר"ני' בתקפא

^[29] בתורה א' גנינא אות ט'

^[30] לא ידוע מתי והיכן נאמרה תורה זו

^[31] תהלים קמח א' ב'

^[32] ובדפו"ר דאוי, בתקפא ותורגו – ראו, ומתורגו - דאוי

^[33] מתרצו - לתפילה

^[34] לא ידוע מתי והיכן נאמרה תורה זו

^[35] יום חופשי (אולי מלשון פגז לשון הרס בארמית) ועיינן שבת קכט:

^[36] יומא דמפגרי ועיינן ב"מ סט: פגרא לשון תשלום נזק.

^[37] עיינן משנה ב"ק ד' ד' שור האיצטדין, ובפי' הרמב"ם שם. ובבנוקין

^[38] יוסף על היר"ף ב"ק יט.

^[39] **עיינן תיקון כא בסופו** דף סג. מחשבה דא אדם אית מחשבה טבא דחיוון טבין ואית מחשבה בישא דחיוון בישין ומחשבה טבא איהו אדם טוב ומחשבה בישא דא אדם רע בליעל]

^[40] ספר הברית ח"ב מאמר יד פרק טז. ועיינן לקמן תורה ג' גנינא וחיי מוהר"ן מד, גם עיינן לעיל תורה עב.

^[41] מוהר"ני' הוסיף בתקפא

^[42] מתרצו - תפילה

^[43] לא ידוע מתי והיכן נאמרה תורה זו

^[44] בעניין שבה הצדיק עיינן תורה כט אות ב' ועיינן ערכין טז. שאסור לספר שבה שמא יבא לגנות וכן בב"ב קסד עיי"ש כלך מלש"ה ועיינן

מאמר בשמתגברים על האדם מחשבות רעות

מספה"ק ליקוטי מוהר"ן

זמן ומקום אמירת התורה
לא ידוע

פתיחה

א. מחשבות טהורות הם בחינת חיות טהורות ומחשבות רעות הם בחינת חיות טמאות, והמלחמה שיש להאדם במחשבות רעות היא מלחמה ממש בין החיות טהורות והטמאות, ומניחים בכונה מלמלה שינצחו זה עם זה, כי יש להקדוש-ברוך-הוא תענוג גדול בשהם מנצחים זה עם זה, והאדם מתגבר על החיות טמאות ומנצח אותם:

ב. הכלל שאי אפשר בשום אופן שיהיו שני המחשבות ביחד בפעם אחת. על כן בקל יכולין לגרש המחשבות רעות רק בשב ואל תעשה. דהיינו שלא לחשב אותה המחשבה רק לחשב איזה מחשבה אחרת בתורה ועבודה או אפילו משא ומתן וכיוצא בזה שימשך (בל"ע שימשך) מחשבתו לאיזה מחשבה אחרת ועל-ידי-זה יפטר ממילא ההרהורים והמחשבה רעה שבאה עליו, כי אי אפשר שיהיה שני מחשבות ביחד בשום אופן, וכבר מבאר שאין צריכין לנענע ראשו הנה ונהה כדי לגרש המחשבות רעות כי אין זה מועיל כלל, רק יחשב מחשבה אחרת כנ"ל, ואל יסתפל לאחוריו כלל וכן"ל: (קל"מ השלם, שהעתיק מלקוטי עצות של מוהר"ן, מחשבות ורהורים אות י"א/כ)¹

שיחות

עונג שבת עמ' נט – הנה מבואר בדברי רבינו ליקוטי קמא סימן רל"ג הכלל שא"א בשום אופן בעולם שיהי שני מחשבות ביחד בפעם אחד ע"כ בקל יכולין לגרש המחשבות רעות רק בשב וא"ת דהיינו שלא לחשוב אותו המחשבה רק לחשוב איזה מחשבה אחרת בתורה או בעבודה או אפילו מו"מ וכו' ועי' ממילא תסתלק יעיי"ש וי"ל עפ"י ד"ק (דברי קדשו) רמז בדברי חז"ל ממרא הוא שנתן לו עצה על המילה, כי מ'מרא' נטריקון מ'חשבה רעה מ'חשבה אחרת, היינו אם נזדמן לאדם ח"ו מחשבה רעה ר"ל, העצה לחשוב מיד מחשבה אחרת, וזאת הוא עצה על המילה, היינו על שמירת הברית קודש, כדברי חז"ל ונשמרת מכל וכו', מכאן אמר ר' פנחס בן יאיר שלא ירהר אדם ביום וכו'. יה"ר שנזכה לקדושת המחשבה ולקדושת הברית קודש.

עלים לתרופה מכתבי מוהר"ן – מכתב רנט (דבריו באן נמצאים גם לקמן בלק"ה שלוחן ה' לב וראה גם הלכות ר"ח ו' כ') – ועי' במדרש על פסוק לססתי ברכבי פרעה שמדבר שם הרבה איך השם יתברך נלחם בכמה בחינות עם פרעה. שפרעה יצא עם סוס אדם לבן שחור וכו' והשם יתברך יצא כנגדו. יצא פרעה הרשע עם שריו וכו' ובכח בביכול השם יתברך כן וכו'. הביא נפט וכו'. ואבני בליסטראות וחצים וכו', והרעים בקולו ולבלב בקולו והקדוש ברוך הוא כביכול כנגדו וכו' עין שם היטב. והמדרש פליאה מאד, אף יוכל להבין ממנו רמזים נפלאים הרבה כל אחד לעצמו. כי פרעה בחינת המדמה כמובא במקום אחר: ועל פי זה יפרש כל אחד לעצמו כל דברי המדרש הנ"ל. כי פרעה בחינת הרע שבמדמה יוצא ונלחם עם האדם בכל פעם בבחינה אחרת. כי עקר המלחמה של האדם הוא עם המחשבות. כי מחשבות טובות הם בחינת יצר טוב ומחשבות רעות הם יצר הרע. (כמבואר בתורה מט) והם הם הרע שבמדמה שיוצא נגד השכל דקדשה בכל פעם בריעות רעים ותמהון לבב משנים זה מזה עד שהוא ממש כל הבחינות הנ"ל המבארים במדרש הנ"ל. כי פעם זה יוצא בסוס אדם ופעם בסוס לבן ושחור ובשריו וכו' ובכח בביכול השם יתברך כנגדו. ומרעים בקולו ומלבלב בקולו. והמלחמה חזקה וארוכה כל כך, עד שהשם יתברך בעצמו צריך ללחם עמו בכל פעם להביא כנגדו גם כן בחינת סוס אדם וכו'. ומלבלב ומרעים בקולו דקדשה בחינת ועליון יתן קולו וכו'. והמשפיל ההפך באמת יוכל להבין איך עובר עליו כל זה. ועקר העצה הוא כמו שעשו ישראל על הים שנשא עיניהם והנה מצרים בחינת המדמה הנ"ל נסע אחריהם בשש מאות רכב בחור שהם המרפבות דסטרא אחרא שהם כל הבחינות סוסים הנ"ל וכו'. וכמו שמוזכר בדבריו זכרוננו לברכה שמחשבות קדושות הם חיות קדושות שהם בחינת מרפבה דקדשה, ומחשבות רעות הם בחינת חיות טמאות מרפבה דסטרא אחרא, ושם עקר נצחון המלחמה. אבל בשמנצחים אותם קצת הם חוזרים ומתעוררים ומתגברים בכל פעם בכמה וכמה בחינות בלי שעור ממש כמבאר במדרש הנ"ל. על כן צריכין לצעק הרבה להשם יתברך כמו ישראל שתפסו אמונות אבותם ויצעקו בני ישראל אל ה' וכו'. כי אלמלא הקדוש ברוך הוא עוזרו וכו'. וכמבאר במדרש הנ"ל שהשם יתברך בעצמו צריך ללחם עם פרעה שהוא בחינת הרע שבמדמה בכל פעם. ועין שם מה שכתוב במדרש הנ"ל. אחר שכלה פרעה כל אלה התחיל השם יתברך מתגאה עליו. כלום יש לה רוח וכןפנים וכרוב וכו'. מהיכן הטיסן הקדוש ברוך הוא מפיו גלגלי המרפבה. כי כל אדם צריך להיות מרפבה להשם יתברך. כי צדיקים הם מרפבתו של מקום. ואם אי אפשר לו בעצמו להיות מרפבה צריך לו על כל פנים לחפש ולבקש את הצדיק האמת ויבטל עצמו אליו. ויהיה מרפבה אליו, ועל ידי זה יהיה גם כן בבחינת מרפבתו של מקום. כי יזכה לברר המדמה עד שיזכה לאמונת חדוש העולם בשלמות עד שיזכה לשיר של חסד שיתנגן על ע"ב (ושבעים ושנים) גימין וכו'. (כמבואר בתורה ח' תנינא)

ד ער י איר תשפה ירושלים

² צ"ע שלכאורה סותר מרישא לסיפא, שברישא אומר שהיא מלחמה, ובסיפא אומר שרק צריך לברוח למחשבה אחרת וממילא המחשבה רעה מסתלקת. ורבנו נזהר ולא כתב כאן שהיא מלחמה אבל כאן כתב שהיא מלחמה.

טעם זקנים גליין מה עמ' כא – בתורה זו 'תקעו תוכחה', מדבר הרבי מענין עשרת הדברות; מענין יום השישי, כמו"כ מדבר הרבי רבות מענין לימוד התורה; "הרבי השלים לנו את התורה של חג השבועות!". ובחג השבועות של השנה הזאת, בשבועות הגדול, נענה רבי נתן ואמר לאנשינו: עלינו להיזהר שלא לעשות עגל! אנשי שלומינו התפעלו עד מאד ממידת האמת של רבי נתן, הכל טוב ויפה, חוטפים מלאכים ... אבל כשמגיעים הביתה, צריך מאד להיזהר ולדעת שהעיקר הוא לקחת עמנו את הדברים ששמענו זה עתה; הלא מה הפירוש עגל? וכי שייך אצלנו שנעשה עגל ח"ו? אלא הפשט הוא שיש דברים כאלו שנחשבים כעשיית עגל. הם אומרים בשם הרוקח (בספר תלדות אהרן לקוטים חדשים כתב זאת בשם רבי לוי יצחק מברדיטשוב. גם עיי פלא יועץ ערך בר לבב): ארם שחושב מחשבה זרה באמצע שמונה עשרה, הריהו כמעמיד צלם בהיכל! כך אמרו לי בשם הרוקח. נו, זהו לשון נורא. אמנם לאנשים פשוטים כערכנו אי אפשר לומר לשון כזה, אולם עלינו לדעת שיש צלם בהיכל, וחובה עלינו לסלק את הצלם מן ההיכל. אילו היה מנשה מוציא את הצלם מן ההיכל, היה זוכה לשוב בתשובה שלימה, אולם הוא לא רצה להוציאו. (ר' נתן אנשינו: הרבי אומר שהמחשבות זרות אף מתקנות (מבואר בתורה ל אות ז')) אכן, אבל בתנאי שהוא אינו חפץ בהם. (ר' נתן: גירוש המחשבות, זהו תיקונם) על ידי שנלחם בהם, 'חיות טהורות', 'חיות טמאות' (ל (כמבואר בתורה רלג)), וודאי, בתנאי שלא מניחים לצלם להיכנס להיכל.

שיחות הר"ן אות עב – כבר מבואר שאין להשיג כלל על פניות ומחשבות זרות ובלבולים שבתפלה. רק לעשות את שלו (כמבואר בתורה עב ותורה רלג ובשיחות הר"ן יב וחי"מ תקצ) לילך בתפלתו כסדר, ולא ישיג על שום בלבול ומחשבה זרה כלל רק הוא יעשה את שלו ולא יחזיר פניו להביט על אלו המחשבות כלל: גם אמר שזה טובה גדולה מה שבאים עליו מחשבות זרות ופניות כי בלא זה אם היה האדם מתפלל התפלה כראוי לא היה אפשר לסבל כלל את גדל עצם הקטרוגים שיש על התפלה שהיא כראוי. אבל על ידי שהתפלה מלוכשת במחשבות זרות על ידי זה אין החיצונים מסתכלין עליה כל כך ואין הקטרוג גדול כל כך ועל ידי זה יכול התפלה לעלות. ובוחן לבבות הוא יודע האמת לאמתו שאף על פי שיש להאדם פניות ומחשבות זרות, אף על פי כן פנימיות מחשבתו הוא לה' לבדו כי פנימיות כונתו בתפלה הוא באמת להשם יתברך. והשם יתברך בוחן לבבות ומסתכל על פנימיות כונתו ורצונו ומקבל תפלתו באהבה אף על פי שהיא מלוכשת במה שמלוכשת כי פנימיות רצונו וכונתו הוא טוב: וזהו (משלי י"ט כא) "רבות מחשבות בלב איש ועצת ה' היא תקום". הינו שיש מחשבות הרבה בלב איש בשעת התפלה כי אז באין עליו בלבולים גדולים ומחשבות רבות. אבל "עצת ה' היא תקום". הינו פנימיות הנקודה שבלב מה שבפנימיות המחשבה מתכון להתפלל להשם יתברך לבד, שזה בחינות 'עצת ה' שמתכון להשם יתברך לבד בפנימיות מחשבתו זה נשאר קים בחינת 'עצת ה' היא תקום' כנ"ל. על כן אין להסתכל על שום מחשבות חוץ ופניות רק להתפלל כסדר כנזכר לעיל:

חיי מוהר"ן אות תקצ – (קטו) פעם אחת היה קובל איש אחד לפניו זכרוננו לברכה איך שקשה לו מאד להתפלל, פי המחשבות זרות מבלבלין אותו מאד. השיב לו רבנו זכרוננו לברכה מקבלין זאת לכפרת עון, (נעמט מען דאס אהן פאר אפפרת עון) ויהי קצת. וקצת היה נראה פגנתו בזה, כי הלא באמת אלו המחשבות הם בעצמם עוונות, ועל כן חייך קצת. אף על פי כן בודאי כל דבריו אמת וצדק, כי על כל פנים בזה שאין מהרהר אחריו יתברך חס ושלום, ויודע שבדאי השם יתברך רוצה לקרבו ולקבל תפלתו רק שעוונותיו יגרמו לו כל אלו המחשבות הבאין לבלבלו, ויש לו צער מזה ובורח מהם בכל כחו, יכול להיות בודאי שזה בעצמו נחשב לו לכפרת עון, עד שאם היה זוכה להתנהג בזה בתמימות ובאמת כראוי (פי אי אפשר לבאר זאת בכתב) כבר היו עוונותיו נמחלין על ידי זה בעצמו, ואז ממילא היו מסתלקין ממנו כל המחשבות זרות. וכעין שאמרנו רבותינו זכרונם לברכה, העובר עברה ומתבייש בה מוחלין לו וכו' ועין בלקוטי תנינא סימן מ"ו ובהשיחות שמה שנלחמין עם המחשבות זרות בשעת התפלה להכניע אותם, או על כל פנים לברך מהם, הוא בחינת פי עליך הרגנו כל היום, בחינת מסירת נפש ובהינתן קרבנות וכו'. וכבר מבאר הרבה בדבריו זכרוננו לברכה מענינים אלו:

שיחות הר"ן אות יב – אלו הרוצים להיות אנשים כשרים ולכנס בעבודת ה' ואזי יש להם בלבולים גדולים ומניעות גדולות ואינם יכולים לתת עצה לנפשם איך לעשות מחמת גדל הבלבולים והמניעות שיש להם וכל מה שרוצים לעשות בעבודת ה' קשה להם לעשות כראוי, דע שזה בעצמו שהם מתיגעים ולהוטים לעשות איזה עבודה או לקדש עצמו באיזה קדושה אף על פי שאינם יכולים לגמר כראוי. זה בעצמו שהם מתיגעים ולהוטים אחר זה הוא בחינת קרבנות בבחינת (תהלים מ"ד כג): "כי עליך הרגנו כל היום נחשבנו כצאן טבחה", ואייתא בתקונים (דף נט.) (כט) שזה בחינת תפלה שהיא בחינת קרבנות. הינו כשרוצים להתפלל ואין מניחין אותו ומבלבלין אותו בכמה מיני בלבולים והוא צריך לכמה יגיעות בשעת התפלה. ואזי אפלו אם אינו זוכה להתפלל כראוי, אף על פי כן היגיעה בעצמה שמיגע עצמו בכל כחו ומוסר נפשו להתפלל כראוי זה בעצמו הוא בחינת קרבנות בחינת "כי עליך הרגנו" וכו'. וכמו כן בכל העבודות והקדושות שאדם רוצה לקדש עצמו אף על פי שאינו זוכה חס ושלום לקדש עצמו כראוי, אף על פי כן היגיעה בעצמה והיסורין והבלבולים שיש לו מזה מחמת שרוצה וחפץ לקדש עצמו רק שאין מניחין אותו, זה בעצמו הוא בחינת קרבנות בחינת "כי עליך הרגנו כל היום נחשבנו כצאן טבחה": על כן על האדם לעשות את שלו תמיד, ליגע עצמו בעבודת ה' בכל מה שיוכל. ואת כל אשר תמצא ידך לעשות עשה, אף על פי שקשה עליו מאד ונדמה לו שאין מניחין אותו כלל ומרחיקין אותו מאד ואינו זוכה לעשות כראוי שום דבר שבקדושה וכו'. אף על פי כן עליו לעשות מה שיוכל וה' הטוב בעיניו יעשה: (ועיין עוד בזה לקמן בשיחה מח)

תורה מו תנינא – מסירת נפש יש לכל אחד ואחד מישאל בכל יום ובכל שעה, כגון שנותן מונו לצדקה. והמון הוא הנפש, "פי אלו הוא נושא את נפשו" (דברים כ"ד). דהינו שמוסר נפשו ביגיעות וספנות קדם שמריוח המון, ואחר כך נוטל המון ונותנו בשביל השם יתברך, נמצא מוסר נפשו. וכן בתפלה אייתא במדרש הנעלם (חיי שרה דף קכד): שהיא בחינת, "כי עליך הרגנו כל היום" וכו', הינו מסירת נפש. פי צריך יגיעה גדולה ומלחמה גדולה עם המחשבות והבלבולים, ותחבולות לנוס ולברח מהם. ועל זה נאמר: "כי עליך הרגנו" וכו', כמבאר במדרש הנעלם, נמצא שהוא מסירת נפש, וכן פיציא בזה: ודע, שהמניעות שיש לכל אחד לעבודת הבורא יתברך שמו, כגון לנסע להצדיק האמת וכיוצא, ולכל אחד ואחד נדמה לו, שהמניעות שלו גדולים יותר משל חברו, וקשה לעמוד בהם: דע, שלכל אחד אין לו מניעות רק כפי כחו, כפי מה שיוכל לשאת ולעמוד בהם אם ירצה. ובאמת אין שום מניעה, כי גם בהמניעה בעצמה מלבש שם השם יתברך, וכמבאר במקום אחר (בלקוטי א' סימן קטו). והמניעה הגדולה שבכל המניעות היא מניעת המוח, דהינו מה שמוחו ולבו חלוקים מהשם יתברך או מהצדיק, כי אפלו כשמסר המניעות שיש לו לנסע להצדיק האמת ובא לשם, עם כל זה, כשמחו

חלוק וקשה לו קשיות על הצדיק, ויש לו עקמומיות בלבו על הצדיק, זאת המניעה מונע אותו יותר מכל המניעות: וכן בתפלה; שבתחלה יש לו כמה מניעות על התפלה, ואחר כך בשעור עליהם וכן להתפלל, בשלבו עקם ופתלתל מהשם יתברך, זאת המניעה גדולה מכלם כנ"ל, הינו בחינת (תהלים ל"ח): "לבי סחרחר". תרגום סביב' 'סחר' סחור. דהינו שלבו מסבב ומקף ומעקם בעקמומיות וקשיות וכפירות על השם יתברך, שזה בחינת (שמות א'): "וימררו את חייכם בעבדה קשה" וכו'. ואיתא בתקונים (תקון יג דף כח.): בקשיא וכו', הינו הקשיות שלבו, שהם המניעה הגדולה מכלם, ואזי צריך לצעק לאביו שבשמים בקול חזק מעמקי הלב, ואזי השם יתברך שומע קולו ופונה לצעקתו. ויכול להיות, שמהו בעצמו יפל ויתבטל לגמרי כל הקשיות והמניעות הנ"ל, ועל כל פנים השם יתברך שומע קולו, שזה ישועתו. וזה אותיות קשיא ראשי תבות: "שמע יי קולי אקרא" (תהלים כ"ז) שצריך רק לקרות לה, בשמתגבר עליה הקשיא והכפירה כנ"ל:

עד כאן השיחות

לקוטי הלכות

או"ח ברכות רביה וברכות פרטיות הלכה ה אות ט. ועל כן צריכין לדעת שיקר מאד מאד בעיני השם יתברך כל נצחון כל שהוא של האדם שהוא לשם שמים באמת. כי כל עבדא בעלמא ותנועה קלה שהאדם מתגבר בשביל להגיע לרצונו יתברך, כגון שנתחזק להתפלל בכונה ובכח, או לשבר איזה מדה ולהתרחק את עצמו מאיזה תאנה וכיוצא בזה, מכל שכן וכל שכן בשמתגבר לנצח המונעים ומתגבר לקרב את עצמו לרבי אמת, שבה תלוי כל חיותו לנצח, כל תנועה ותנועה שעושה בזה – היא יקר מאד מאד בעיני השם יתברך. כי תכף בשעושה איזה עבדא ותנועה בעלמא בשביל רצונו יתברך, תכף הוא מנצח הרבה נצחון האמתי ונצח, כי רק זה עקר הנצחון אמתי, כי זה הנצחון ישאר קים לנצח, כי 'לית רעותא טבא דאתאבד' (אין רצון טוב שנאבד) (זהר תרומה קנ). וזה שכתב אדמו"ר ז"ל בכמה מקומות בענין זה, כמו שכתב (חיי מוהר"ן סימן רעא) על פסוק (תהלים פט, י): "בשוא גליו אתה תשבחם", שכל מה שהאדם מתחזק לנשא את עצמו להשם יתברך באיזה תנועה בעלמא, איהו שבוךא דיליה ויקריה דיליה (זהו השבח שלו והכבוד שלו). וכן מה שמבאר בענין המחשבות וכו', שיקר בעיניו יתברך מאד בשמתנצחון החיות טהורות עם החיות טמאות, דהינו מה שהאדם מתגבר לנצח המחשבות רעות וכו' ובמו שכתוב במקום אחר (לקוטי מוהר"ן סימן רלג, א). כי תכף בשמתגבר לנצח הסטרא אחרא – תכף הוא זוכה לנצחון דקדושה, כי זה הנצחון כל שהוא, ישאר לנצח לעולמי עד ולנצח נצחים. ועל כן כשרוצין לנסע לרב האמת אף על פי שאחר כך מתגבר יצר הרע חדש גדול יותר וכו', כמו שכתוב במקום אחר (סימן עב), אף על פי כן כבר נצח הרבה תכף בשתחיל לנסע, כי כל תנועה של נצחון דקדושה ישאר לנצח כנ"ל, כי אתה מרום לעולם ה':

או"ח מנחה הלכה ב (עפ"י תורה ד' תנינא) אות א' – ועל כן עקר התפלה כשיש עת רצון, כמו שכתוב (תהלים סט, יד): "ואני תפילתי לך ה' עת רצון". כי עת רצון הוא בחינת התגלות מצח הרצון, כמובא (זהר נשא כט). ואזי יש כח להתפלה, והתפלה מקבלת על ידי התגלות מצח הרצון שרש הרצון. כי עקר בלבול התפלה ומחשבות זרות שבתפלה, הם באים מחיות רעות, שהם כנגד חיות קדושות, שהם אריה שור נשר, שהם בחינת שלש תפלות, כמובא (זהר בראשית כג). ובנגדם כלב חמור נץ (תקון כא, דף סג). שהם חיות רעות הדורסים וטורפים, שהם כנגד שלש תפלות שמכלכלין את התפלה במחשבות זרות. ואילו המחשבות זרות שהם בחינת חיות רעות הנ"ל – הם החיות רעות המבארין במאמר הנ"ל, שהם חכמי הטבע שפופרין ברצון, כמבאר שם, עין שם. כי עקר המחשבות זרות שבתפלה הם על ידי קלקול האמונה, כמבאר היטב בדברי רבנו, נרו יאיר (עין לקוטי תנינא סימן ד). נמצא, שמחשבות זרות נמשכין רק מן החיות רעות, שהם חכמי הטבע שפופרין ברצון שזהו הפך התפלה. כי עקר התפלה על ידי אמונה, שפאמיין שהכל ברצונו כנ"ל, ומחשבות זרות שהם כנגד התפלה הם על ידי החיות רעות חכמי הטבע כנ"ל, שהם כנגד האמונה וכו' פופרין ברצון כנ"ל. נמצא, שהכל בחינה אחת, דהינו חיות רעות מחשבות זרות שבתפלה הם הם החיות רעות המבארין במאמר הנ"ל, שהם חכמי הטבע כנ"ל. אבל כשנתגלה שרש הרצון מצח הרצון, ואז נכנעין חיות רעות חכמי הטבע כמבאר שם, ועל כן אז הוא עת רצון, ונתקבלין אז כל התפלות והבקשות, על ידי שהתפלות הם אז כראוי, בלי תערובת מחשבות זרות הפוגמים בתפלה. כי זה ידוע שבשבתפלה זכה בלי מחשבות זרות אזי נתקבלת בודאי ועולה לרצון לפניו יתברך.

או"ח תפילין הלכה ו אות לב – עקר הטוהרה מפגם הברית הוא על ידי טהרת המחשבה – שכל אדם, אפלו אם הוא כמו שהוא, צריך לשמור את עצמו, מעתה על כל פנים, לכל תצא מחשבתו לחוץ כלל, כי צריך לזכור היטב ולידע, שהמחשבה בידי האדם להטותה ברצונו. ואל כל אשר יחפץ ישה אותה. ואפלו אם כבר התגלה מחשבתו לצאת לחוץ הרבה, אף על פי כן צריך להטותה בכל פעם לדרך הישר. והוא כמו טוס שיצא מהדרך שיכולין לתפוס באפסר בעל כרחו להטותו לדרך הישר, כי אי אפשר שיהיו שני מחשבות יחד בשום אופן, ועל כן אם יחשב מחשבה אחת לטובה – בהכרח שתדחה מחשבתו החזונה וכל ההורין, כי אי אפשר שיהיו שני מחשבות ביחד בשום אופן, כמבאר כל זה היטב בדברי רבנו ז"ל (בלקוטי תנינא סימן נ). אבל צריכין לחזור זאת ולזכור זאת היטב היטב בכל פעם בכל יום ובכל עת. כי הרבה בני הנעורים נלכדו בזה, שבאים למה שבאים, רחמנא לצלן, מחמת שנומיה להם כאלו אין מחשבתם בידם, חס ושלום, ובאמת לא כן הוא, כי המחשבה בידי האדם תמיד כנ"ל.

עוד שם אות לו – ובזה תלוי עקר תקון התשובה שצריכין להמשיך ביום הכפורים, שצריכין לזהר מאד במחשבתו כחוט השערה, כי המחשבות טובות ומחשבות רעות, שהם בחינת שערות, הם בבחינת שני השעירים שצריכין להעלות גורל אחד לה', שהם המחשבות טובות, וגורל אחד לעזאזל, שהם המחשבות רעות לגרשם ממנו לעזאזל ולא יבאו אליו עוד. וזהו בחינת ל"ג בעמר שאז הוא בחינת תקון המחשבה שעוסקין בספירה כנ"ל, וזה בחינת 'פלג', בחינת 'מי פלג לשטף תעלה' וכו' כנ"ל. ועל כן נקראים השערות שהם המחשבות 'שטף', כי מחמת רדיפת המחשבה, נדמה כאלו הם שוטפים ואי אפשר לעמוד נגדם, אבל באמת כל מחשבה ומחשבה – יוצאים בזה אחר זה מזהמת, ואי אפשר לשני מחשבות שיהיו ביחד בשום אופן כנ"ל. ועל כן תכף בשיתחיל כחוט השערה מחשבה אחת – יהיה נצול מהמחשבה רעה, רק שלא יטען עמו ולא יסתכל לאחוריו כלל, רק יעשה עצמו כלא ידע, בבחינת ויגבב יעקב על בלי הגיד לו, וכנ"ל.

או"ח ר"ח הלכה ו' אות כ' – (עפ"י תורה ד' תנינא) והעקר הוא תמימות ופשיטות – לחזק את עצמו בדרך התמימות והפשיטות של הצדיק אמת, שעל ידי זה יכולין לזכות במשפט אפלו אם נפל עד התהום, חס ושלום. כי עקר הנפילה של כל אחד הוא על ידי פגם הברית שבא מאהבות הנפולין שבאים על ידי בחינת פגם המשפט, ויש שנפילתם עמקה מאד מאד, רחמנא לצלן, ועקר התקון על ידי בחינת קשר המרפכה (כמו שמבאר שם). ותקון קשר המרפכה יכול כל אחד להמשיך על עצמו, על ידי שישמר היטב לקשר ולחבר מחשבתו יחד למקום אחד שלא תתפזר לחוץ, רק תהיה אחוזה וקשורה יחד בהשם יתברך ותורתו בקשר אמיץ וחזק, כי עקר תקון המרפכה הוא על ידי תקון המחשבה שבמה, ובמובן בתקונים (תקון כא, דף סג). א, שמחשבות רעות הם בחינת חיות טמאות ומחשבות קדושות הם בחינת חיות שבמרפכה: אריה, שור, נשר וכו' ואדם רכיב על פלגו, עין שם. כי כל אחד מיישראל צריך שיהיה מרפכה לשכינה, כמו שאמרו רבותינו ז"ל (בראשית רבה מז, ו): 'הצדיקים הם מרפכתי של ה' יתברך', והעקר על ידי קדשת המחשבה, שהוא עקר האדם, שעל ידי זה נכללין בבחינת אדם היושב על הכסא, שהוא עקר המרפכה. על כן כשמקשר

מחשבתו יחד אליו יתברך שלא תצא לחוץ מהקדשה, חס ושלום, על ידי זה הוא בחינת קשר המורכב, כ"ל. אבל עקר בחינת תקון קשר המורכב שהוא עקר תקון המשפט, תקון הרהורי נאוף, תקון אהבות הנפולין, אי אפשר לזכות כי אם בכח זכות הצדיק שזכה לתקון המשפט בשלמות על ידי עצם נפלאות תממיותו ופשיטותו כ"ל....

ויד' בלאי בהמה הלכה ב' אות ג. וזה שהזכירה התורה שור וחמור, אף על פי שבאמת כל שני מינים ביחד אסור לעשות בהם מלאכה, אף עקר הפגם הוא בבחינת פגם הברית, פגם הדעת כ"ל. ואיתא (תקוני זוהר, תקון כא, סג.) שחיות טהורות הם בחינת מחשבות טהורות, וחיות טמאות הם מחשבות רעות, כי יש בקדשה אריה שור נשר, שהם בחינת מחשבות קדושות, בחינת תקון הדעת, וכנגד כלב חמור נץ וכו'. נמצא, שחמור הוא כנגד שור. ועקר התגברות הסטרא אחרא הוא מסטרא דשמאלא, שהוא בחינת שור, כמו שכתוב (תקו"א א, י): "ופני שור מהשמאל". ועל כן בשמות הבריות שור וחמור – הוא עקר התגברות הסטרא אחרא חס ושלום, בחינת פגם הברית, פגם הדעת, על ידי שיוגף חס ושלום חמור משור, אשר על ידי זה עקר התגברות הסטרא אחרא חס ושלום, כי עקר פגם מבחינת שמאל של הקדשה שהוא בחינת שור שבקדשה כ"ל. ועל כן אף על פי שכל שני מינים אסור, אף על פי כן הזכירה התורה שור וחמור, כי עקר הפגם הוא בחינת פגם הדעת, שנעשה על ידי שמתהברים בלאים, ופגם הדעת הוא בחינת התגברות שור וחמור חס ושלום, כ"ל. ועל כן בשבת, שאז הסטרא אחרא נכפית ונכנעת, ואז הוא תקון הדעת, על כן נאמר בשבת קדש (שמות כג, יב): "למען ינוח שורך וחמורך". כי בשבת הוא שבייתה וניחא מכל הל'ט מלאכות, ואז נכלל הכל בקדשה, והסטרא אחרא נכנעת וחדעת בשלמות, על כן נאמר אז "למען ינוח שורך וחמורך", כי הכל נכלל בקדשה וגם הסטרא אחרא נכנעת ונעשית מורכב אל הקדשה. וזה שנאמר ביעקב בעת שיצא מבית לבן: "וידי לי שור וחמור" (בראשית לב, ו). כי הביא הכל אל הקדשה, כי בבית לבן ברר ברורים, וכשיצא משם זכה תכף לקדשת שבת, כמו שכתוב (שם לג, יח): "ויחן פני העיר", ודרשו רבותינו ז"ל (בראשית רבה עט, ו): "שקבע תחומין וכו'". ועל כן התפאר אז ואמר: "וידי לי שור וחמור", שהכניע הכל אל הקדשה, בבחינת "למען ינוח שורך וחמורך", הנאמר בשבת כ"ל. ועל כן הסטרא אחרא נכנע בשם "חמור", כמוכא בדברי רבותינו ז"ל על פסוק (בראשית כב, ג): "ויחבש את חמורו", שהכניע הסטרא אחרא. וכן איתא על פסוק (שם מד, ג): "הבקר אור והאנשים שלחו המה וחמוריהם". כי עקר התגברות הסטרא אחרא חס ושלום היא על ידי בחינת חמור שהוא כנגד שור שבקדשה, שהוא בחינת שמאל של הקדשה כ"ל, שעקר יניקתם משם מבחינת סטרא דשמאלא כ"ל.

ח"מ שלוחין הלכה ה' אות כו – נמצא, שעקר התקון הוא שיהיה המדמה טפל להשכל, שהיו בחינת שהסוס טפל להרוכב, המזכיר בזה הקדוש. ומצרים שהם בחינת פגם המדמה הם בהפך, וזה היה תקף התגברותם בבחינת (שמות יד, ז): "ויקח שש מאות רכב בחור וכו'". כ"ל. וישאל התיאור מזה ותפסו אמנות אבותם ויצעקו אל ה', כי זה עקר העצה הפלילית – לצעק בכל פעם שמתגברים עליו המחשבות רעות ה"ל שהם בלבול המדמה, שבא ממרכבות דסטרא אחרא, בחינת מרכבות פרעה, לצעק מאד אל ה' ולצעק ולצעק וכו', עד ישיקף וכו'. ועל ידי זה נתעוררו רחמי השם יתברך ולחם בעצמו עמם והפילם, ועל כן התחיל משה שירת הים בנפלאות שבח גבורה נפלאה הזאת – שהפיל השם יתברך מרכבות טמאות שלהם.

עוד שם אות לב – ועין במדרש על פסוק זה: "לססתי", שמאריך שם בענין בכד המלחמה שלחם ה' יתברך, כביכול, עם פרעה, להגביר סוסו כביכול על פרעה ורוכבו, עין שם מה שאיתא שם: חזר ורכב פרעה על סוס אדם על סוס לבן ושחור, כביכול נגלה הקדוש ברוך הוא על סוס לבן, אדם, שחור, וזהא הוא דכתיב (חבקוק ג, טו): "דרכת בים סוסים" וכו'. וכל זה הוא בחינת ה"ל, כי עקר המלחמה הוא בבחינת ה"ל, מה שהשם יתברך צריך ללחם עם הסטרא אחרא שהוא בחינת 'פרעה ומצרים' שהם 'ערוות הארץ' תקף והמת המדמה, שרוצים בכל פעם להגביר, חס ושלום, והמת המדמה, שהוא בחינת 'זהמת הסוס' כ"ל, על השכל. ומעצם המלחמה, צריך השם יתברך כביכול בעצמו ללחם עמם. וזה בחינת סוס אדם לבן שחור שיצא בהם פרעה, והשם יתברך יצא כן כנגדו. כי יש בענין מלחמה זאת של זהמת המדמה עם השכל כמה וכמה בחינות, לפעמים מתגבר על האדם במחשבות ורעיונים והרהורים אלו, שהם בחינת סוס אדם, ולפעמים בבחינת סוס לבן ושחור. וזהו בחינת גלות ארבע מלכויות שראו זכריה (כמו שכתוב בקפ"ט ו, א ג) ואראא והנה ארבע מרכבות יצאות מבין שני ההרים, וההרים דרי נחשת, במרכבה הראשונה סוסים אדמים, ובמרכבה השנייה סוסים שחורים, ובמרכבה השלישית סוסים לבנים, ובמרכבה הרביעית סוסים בדרים אמצים – שהם בחינת ארבע גלילות כמו שמפרש שם אחר כך. וזה ידוע שעקר הגלות הוא גלות הנפש, מה שבגלות המור מתגבר מאד הסטרא אחרא על הקדשה. ועקר המלחמה הוא במחשבה, מה שהחיות טמאות, שהם בחינת 'מרכבות טמאות', שהם מחשבות רעות והרהורים רעים ורעיונים מבלבלים מתגברים על השכל שמשם כל הקלקולים, רחמנא ללן, כאשר ידוע כל אחד בנפשו וכמו שכתב אדמו"ר ז"ל במקום אחר (סימן רלג) 'שמחשבות קדושות הם בחינת חיות טהורות, וכן להפך, עין שם'. ועל כן ראה המרכבות טמאות בבחינת 'סוסים' בכמה גוונים, אדמים לבנים שחורים, כי יש בענין הרעיונים רעים כמה וכמה מיני גוונים, וכן היה בגלות מצרים כ"ל. וצריך לזכור הרבה לה', עד שהשם יתברך יעורו שלא יפל בידם רק יגביר הרוכב על הסוס, כי באמת המחשבה ביד האדם להטותה כרצונו, ואפילו אם לפעמים המחשבה יוצאת מדרך הישר לחוץ, חס ושלום, הוא יכול לתפסה כמו הסוס שתופסין אותו במתג ורסן – להטותו לדרך הישר, כמו שכתב כל זה אדמו"ר ז"ל בסימן נ' בלקוטי תנינא, ובמקום אחר, והבן היטב לעבדא ולעצה להציל נפשו על ידי כל דבר:

עד כאן לקוטי הלכות

קושיות

- א. צ"ע איך אפשר להשוות תענוג גדול של הקב"ה, לתענוג נורא של גויים אכזרים צמאי דם, שלא חוששים לצער בעלי חיים, ובפרט שידוע שהיו עושים כך גם עם בני אדם. כידוע בפרט בקולוסיאוס שברומא שהיו מתענגים לראות כיצד החיה טורפת עבדים או שבויי מלחמה. וכך נהגו גם בשבויים יהודים בחורבן הבית השני.
- ב. צ"ע לכאורה גם בנמשל יש צער בעלי חיים, ומדוע הקב"ה שכידוע מקיים את התורה לא חושש לצער אותנו במחשבות רעות שנלחמות בנו ומכאיבות לנו מאד? נראה כי הן מצערות רק את מי שבאמת רוצה קדושה, ובוזה העולם בהכרח לצורך הבחירה יש טוב ורע. עוד ראה משנה במכות אב המכה את בנו אינו גולה, כי עושה מצוה.
- ג. לשם מה אומר שיש להקב"ה תענוג מהתגברות האדם על מחשבות זרות, הרי בודאי לא זו הסיבה שצריך לסלקן, אלא כדי להנצל מהחיות רעות שמטמאות אותו. אמנם כן אבל זה בעצמו שבורח מהטומאה אל הקדושה זה כדי לעשות רצון ה'. שהרי מי שעושה זאת מסיבה אחרת כגון בתורת המזרח שזוכים להתפשטות הגשמיות רק לצורך עצמם גם הם כוחם מקבלים מהסט"א. וכידוע שמי שחוזר בתשובה שם מיד מאבד את כל כוחותיו העל טבעיים שזכה בהם.

- ד. משל למלכים ביומא דפגרא שמניחין חיות וכו' צ"ע לאיזה עניין מציין מתי היו הגויים עושין כן? האדם ס"ל כמאן דאמר דברה תורה כלשון בני אדם?
- ה. המחשבות בחי' חיות ומניחים בכוונה מלמעלה שינצחו זה עם זה – הלשון שינצחו זה עם זה משמע שילחמו זו בזו. וכן הוא לשון מוהר"ן בלקוטי עצות: 'המלחמה שיש לאדם במוחו בין המחשבות היא מלחמה ממש בין החיות טהורות לטמאות' – וצ"ע הרי מיד בסמוך אומר 'שאיין צריכים לעשות מלחמה' אלא להפך לברוח מהמלחמה למחשבה אחרת.
- ו. גם צ"ע דמיון הנמשל למשל כי שם כל העניין היה שהכניסו שתי חיות לאיצטדיון, שהוא מקום סגור שלא יהיה להן אפשרות לברוח אלא להלחם, וזה דומה בנמשל כאילו שאפשר לחשוב שתי מחשבות ביחד, הפך האמת.
- ז. 'וכבר מבואר במ"א (לעיל בסי' עב) שאין צריכין לעשות מלחמה' – צ"ע ראה לעיל לשון מוהר"ן בעלים לתרופה 'עקר המלחמה של האדם הוא עם המלחמות' וקשה הרי כאן מבאר שאדרבה אסור להלחם בהן אלא לברוח למחשבה אחרת.
- ח. מחשבות טובות הן חיות טהורות – צ"ע מדוע מדמה את המחשבות הטובות לחיות, ואפילו טהורות, מדוע המשל הוא למלחמת חיה בחיה ולא מלחמת חיה באדם. שגם בזה היו נוהגים הגויים ביומא דפגרא לראות כיצד שור האיצטדיון¹ נלחם באדם והורגו. ראה לקמן ששרש הטוב באדם דקדושה ומתלבש בג' פני החיות שבמרכבה, שהם ג' סוגי פניות אליו ית'. לכן בשרש זה דומה למלחמת אדם באדם, אבל בהשתלשלות זה יותר דומה למלחמת חיות בחיות. וכפי שיתבאר לקמן שמשם נמשכות המחשבות.
- ט. מחשבות טובות הן חיות טהורות, והרעות, חיות טמאות – בתיקון כא שבו מבואר עניין זה, מבואר שהמחשבות רעות הן חיות והן אדם בליעל. וצ"ע האם מחשבה היא אדם או חיה. גם צ"ע לאיזה אדם בליעל הכוונה? מבואר בכהאריז"ל שאדם בליעל הוא שרש בריאת הרע בראשית הבריאה, שנברא בעולם הנקודים, שהם אורות שיצאו מעיני א"ק ונשברו, והוא עולם השבירה, שקדם כקליפה לפרי לעולם התיקון שהוא מאורות המצח של א"ק, שהם קומת אדם דקדושה. והמרכבה היא בחי' המרכבה שבפ"א דיחזקאל הנביא שעליה הכסא עליו יושב האדם. והמרכבה נישאת על ד' חיות, בד' צדדים שהן ד' פנים. וזה לעומת זה יש מרכבה דקדושה לאדם דקדושה ויש מרכבה טמאה לאדם בליעל. והאדם הוא בחי' מחשבה, שבקדושה הוא תמיד פונה הוא ומרכבתו והחיות שבה אל הקב"ה, ולעומתם בצד הסט"א אדם בליעל ומרכבתו והחיות שבה תמיד פונים עורף להקב"ה. נמצא ששרש המחשבות הרעות הן משרש הבריאה של אדם בליעל שהוא שורש לכל הפניות מהקב"ה, והן מתלבשות בג' פני החיות דסט"א דהיינו ג' סוגי פניות ממנו ית'. ומהם משתלשל כל המחשבות זרות שלנו שהם כל מיני פניות להבלי עוה"ז, והן זה לעומת זה למחשבות של קדושה שהן הפניה והחיבור אליו ית', ששרשן באדם דקדושה, ומתלבשות בג' סוגי פניות אליו ית' ומהם כל המחשבות טובות שעל ידן האדם מתחבר אליו ית'.
- י. להקב"ה יש תענוג גדול מההתגברות המחשבות זרות צ"ע מזה מיוחד בהתגברות זו על שאר התגברות על יצה"ר.
- יא. יכולין לגרש מחשבות רעות רק בשב ואל תעשה – צ"ע הרי זה לא שב ואל תעשה אדרבה הוא מתגבר לברוח ממחשבה רעה שכבר אחזה בו, למחשבה אחרת טובה, ורק עי"ז מסתלקת הרעה כי א"א שיהיו שתיים בעת אחת. ולא דמי למי שיכול להיכנס לבית ע"ז לנתן אותה ואומרים לו לא תצליח, אלא טוב יותר שתברח כדי שלא יתגבר עליך היצה"ר להשאר שם. כי עדיין לא נכנס לשם אבל כאן מדובר שהוא כבר בתוך המחשבה רעה, וכבר אחזה בו וצריך להתגבר לסלקה ממנו. עיין קדושין לט:י' ישב ולא עבר עבירה נותנין לו שכר

¹ ראה ע"ז טז. אין בונים עמהם... ואיצטדיא. ראה פרש"י שם שהוא מקום איצטדיון שהיו נהנים לראות שור מנגח והורג אנשים ושחוק הוא להם. ועיין תפארת ישראל על המשנה ב"ק א' ז' ס"ק מב – ואצטדיא – [טהייערעצצע], שלוחמין שם שוורים פראים עם אדם שנתחייב מיתה בדינם:

בבא קמא דף מא. תניא כוותיה דרב שור האיצטדין אינו חייב מיתה וכשר לגבי מזבח מפני שהוא כמעשה: עכ"ל. ועי"ש נמוקי יוסף ב"ק דף יט. בדפי הרי"ף. שהכוונה לכל שור שלמדוהו לנגוח בין לנגוח חיה ובין לנגוח אדם. ורמב"ם פירש שם במשנה ב"ק ד' ד' שור האיצטדין אינו חייב מיתה – שמניחים בהמות שלמדוהו ליגח זה את זה. (וצ"ע מדוע פטור אם נגח אדם).

שור האיצטדין עיין תוס' ב"ק כד: (ד"ה המשסה) שור האיצטדין שהאדם נלחם עמו להורגו. וצ"ע לכאורה לשונם משמע שהכוונה למלחמת האדם בשור שנהגו בספרד (הסמוכה לצרפת שם חיו בעלי התוס'), דהיינו שלימדוהו לרדוף אחר בר אדום, ומדוע הוא פטור כשנגח אדם הרי לא לזה הרגילוהו? ועיין נמוקי יוסף על רי"ף ב"ק יא. ששור אין בו דעת לכן כשמציעים אותו נוגח בלא שיסוי, להבדיל מכלב שיש בו דעת ונוגח רק ע"י שיסוי.

² קידושין דף לט: – תנן כל העושה מצוה אחת מטיבין לו. עשה אין לא עשה לא? ורמינהי ישוב ולא עבר עבירה נותנים לו שכר כעושה מצוה. אמר ליה התם כגון שבא דבר עבירה לידו וניצול הימנה. כי הא דרבי חנינא בר פפי תבעתיה ההיא מטרוניתא אמר מלתא ומלי נפשיה שיחנא וכיבא, עבדה היא מילתא ואיתסי, ערק טשא בההוא בי בני דכי הוו עיילין בתרין אפילו ביממא הוו מיתוקי, למחר אמרו ליה רבנן מאן נטרך? אמר להו שני [דף מ]. נושאי קיסר שמרוני כל הלילה. אמרו ליה שמא דבר ערוה בא לידך וניצלת הימנו, דתנינא כל הבא דבר ערוה לידו וניצל הימנו עושין לו נס.

כעושה מצווה. ואמרו שם שרק אם באה לידי עבירה וברח ממנה. הרי שלברוח מעבירה לא נקרא שב ואל תעשה. ומדוע אומר רבנו שאפשר לגרש מחשבה רעה בשב ואל תעשה?

יב. הכלל שא"א בשום אופן בעולם שיהיו שני מחשבות ביחד בפעם אחד – צ"ע אמנם א"א שתי מחשבות יחד אבל אפשר דשואר מזה לזה ומזה לזה א"כ מה הואילה לנו העצה הנ"ל. ראה ספר הברית שבאמת הטוב ביותר שיברח למחשבה שתמשוך את לבו להשאר בה ולא סתם למחשבה אחרת מתוך אונס כי באמת בקל יחזור ממנה למחשבה הרעה.

יג. מדוע צריך לומר שא"א לשתי מחשבות בעת אחת, הרי זו מציאות שכל אחד מנסיון יכול לדעת. נראה כיון שהמחשבות רצות ברהיטי המוחין, ע"כ אם לא אומרים לו שא"א ששתים ימצאו בעת אחת, אזי נדמה לו על שתי מחשבות שהמח מדלג מזו ומזו לזו, שהן בעת אחת. (ראה לקמן חיי מוהר"ן אות מד שאמר טעם שנדמה לאדם שאינו יכול להתגבר על המחשבות וזו כיון שהן רצות במוחו במהירות כל הזמן)

הקדמה

בענין המחשבות רעות וזרות דיבר רבנו הרבה, ב"ט תורות^י ובחי"מ^י ובשיחות^י. והיא עיקר המלחמה של האדם בעוה"ז (כנ"ל בעלים לתרופה). הביאור נראה כי שרש הרע שבאדם מתחיל במחשבה וממנה לדבור ומעשה, (כמבואר בתורה סו שכל הוצאה לפועל היא בדרך זו ואפילו מעשה שלא קדם לו דיבור אבל בהעלם מרחשן שפפתיה קודם שעושה מעשה) וכמבואר בתורה מט שמחשבות טובות ורעות הן יצ"ט ויצה"ר. נמצא ששרש האדם הוא המחשבה, וכמובא^י שמחשבה נוטריקון חשב – מה, מ"ה גמט' אדם. ועל כן במחשבה טובה נותן כח לקדושה ובמחשבה רעה נותן כח לסט"א, ושרש הרע והטוב בקומת אדם עליון, דהיינו אדם בליעל שהוא כקליפה על אדם דקדושה. נמצא שבמחשבה תלוי הכל.

נמצא כל הרע והטומאה שרשם באדם בליעל, וכל הטוב והקדושה שרשם באדם דקדושה. וכל יהודי בכוחו לקשור עצמו לאיזה אדם שבוחר, כמבואר בתורה קט וְהָיָה יֵשׁ שְׁנֵי חֻבָּלִים, חֻבֵּל דִּקְדֻשָּׁה, וְכֻנָּגֵדוֹ דְּטֻמְאַה. וְהַבְחִירָה חֻפְשִׁית, מִי שֶׁמְקַדֵּשׁ עֲצָמוֹ מְקַשֵּׁר עֲצָמוֹ בְּחֻבֵּל דִּקְדֻשָּׁה, וְלִהְיוֹת, חֹס וְשָׁלוֹם, מִי שֶׁמְטַמֵּא עֲצָמוֹ מְקַשֵּׁר עֲצָמוֹ בְּחֻבֵּל דְּטֻמְאַה. ועיין תורה קח/ט שמחשבה זרה בתפילה, היא פניה ממנו ית', והיא בחי' עבודה זרה.

^ה תורה ב' אות ה' – מחשבות זרות בתפילה הן קלקול המשפט והן ענגין דמכסין על עינא. ובתורה ה אות ד' – צריך לפנות את המוחין ממחשבות זרות. ובתורה ט' אות ג' – אבל כשאדם עומד להתפלל, אזי באים מחשבות זרות וקלפות ומסבבין אותו, ונשאר בחשך ואין יכול להתפלל. ובתורה כו – היכן שבאות מחשבות זרות שם צריך למסור נפשו ביותר. ובתורה ל' אות ז' – המחשבות זרות באות בתפלה או להתנתק או להפריע לו. ובתורה מד – ע"י צדקה לא"י ניצול ממחשבות זרות. ובסוף תורה עב – על כן עקר התקנה, מי שכבר נלכד בזה, ויש לו אלו המחשבות, הן הרהורי זנות, הן הרהורי עבודה זרה, חס ושלום, אין לו תקנה, רק שיקדש ויטהר גופו, כדי שיוזכר ויטהר דמיו. ועד אז רק יעשה את שלו במה שהוא עוסק, בתורה או תפלה או משא ומתן, ולא ישגיח עליהם כלל. אבל לא מועיל מה שמנענע ראשו, רק להפך מתגברים יותר. ובתורה פ' – (צריך לחשוב שמחשבה זרה היא כמו שעכו"ם עומד עליך להרגך אם לא תמיר דתך) ובתורה פד – מחשבות זרות הן נחשים ועקרבים שסובבים אותו כיון שאינו ראוי להכנס פנימה. ובתורה צו – מאין באה מחשבה זרה לצדיק ומתרחץ מהשבירת כלים שקדמה לבריאה. ובתורה צז – מחמת עוונות הראשונים במזיד, או שהרהר במזיד, נופלים לו מחשבות זרות בתפלתו, וצריך לשבר המחשבות זרות על ידי מחשבות קדושות של התפלה, ועל ידי זה הודונו, דהיינו המחשבות זרות, נעשין לו כזכיות. ובתורה קח – מחשבה זרה בתפלה היא בחי' הרהור עכו"ם. ובתורה רלג – א"א לשתי מחשבות כאחת, ויש כח להטות המחשבה ויש להקב"ה תענוג גדול מהמלחמה הזו. ובתורה רפב – ובתורה מו תנינא – צריך לזה מלחמה גדולה וע"ז נאמר כי עליך הורגנו כל היום. ובתורה נ' תנינא – יש כח להטות המחשבה כמו סוס שפונה מהדרך. ובתורה נא תנינא – המחשבה באה שוב ושוב עד שמתייאש היצ"ר ומסתלק. ובתורה צה תנינא – כי העקר לדבר הדבור באמת לפני השם יתברך בלי שום מחשבות אחרות כלל. ובתורה קכב תנינא – כל מחשבה זרה היא קומה שלימה כמובא, וכשמתגבר להתפלל כסדר ולבלי להסתכל עליהם, אזי הורג אותם או חותך מהם איברים איברים כנ"ל:

^י חיי מוהר"ן אות תקלו – שהן כמו הערל שדפק בחלון ושוב בא ודפק בחלון וכו'.

^י שיחות הר"ן אות יב – אפלו אם אינו זוכה להתפלל כראוי, אף על פי כן היגיעה בעצמה שמיגע עצמו בכל כחו ומוסר נפשו להתפלל כראוי זה בעצמו הוא בחינת קרבנות בחינת "כי עליך הרגנו" וכו'. ובשיחות הר"ן כו – השכחה דבר טוב שע"ז יש לו פחות מחשבות זרות בתפלה. (ובשיחות הר"ן קכט)

עוד עיין בעש"ט עה"ת פרשת נח אות קטז קיז קיח – מחשבה זרה היא קומה שלימה. ובערבי נחל פרשת וירא דרוש ט' מבאר את הבעש"ט הנ"ל ע"ש.

^ח תיקוני זהר דף קיב: (מה שנמצא שם מספר אחר) מה איהו אדם מחשבה חשב מה מה אדם תשכח דאיהו אדם מחשבה בינה תמן י"ה אבא ואימא וכן בגווייהו עמוד דסמין לון ההוא דאתמר ביה בשגם הוא בשר בשגם זה הבל דאיהו משה מתמן.

^ט תורה קח – ...והרהור עכו"ם ש"ך אצל כל אדם, הינו מה שמתחיל להתפלל בך בקות, או מתבודד את עצמו, ובאמצע התפלה או ההתבודדות נופל ממדרגתו, והו בחינות הרהורי עכו"ם. כי כל הנפילות באין מחמת קלקול האמונה. ובשנתקלקל האמונה, נמצא מחזיר פניו מהשם יתברך, כמו שכתוב (ישעיה א): "נזורו אחור", והשם יתברך גם פן מסתיר פניו ממנו, נמצא הוא אחור באחור: וצריך להביא על זה עולה. ובחינות עולה הוא בשמשבר את רוחו בקרבו, ומתביש וחושב בעצמו איך נפלת ונשלכתי משמים לארץ. שהייתי במקום גבוה כזה, ועכשו, נפלתי והחזרתי פני מהשם יתברך, ונשארתי אחור באחור. ומרחם על עצמו, כי אין רחמנות גדולה מזו. וצריך לזה נסירה, כמו שהיה אצל אדם הראשון, שנבראו דו פרצופין אחור באחור (ברכות סא). ואחר כך נסר והיה פנים בפנים. והנסירה הוא בחינת שם חת"ך, כמו שכתוב בפנינות "פותח את ידך", סופי תבות חת"ך, הינו שחותך ומנסר את עצמו. והשם חת"ך נעשה על ידי

והפירוש שבמחשבה לבד האדם קושר עצמו לשרש הרע או לשרש הטוב. ובכל פניה מהקב"ה במחשבתו נקשר לחבל הטומאה הנ"ל הנמשך מאדם בליעל הנ"ל שהוא שרש לכל הפניות מהקב"ה, כי הסטרא אחרא נקרא צד אחר, כי זה כל מהותה, שפונה לצד האחר, ולא לצד של הקב"ה. נמצא כל הפניות שלנו הן התחברות לשרש הפניות העליון שהם אדם העליון, שהוא שני אדם קליפה ופרי, זה לעומת זה אדם בליעל ואדם קדושה.

ראה בתחילת ספר יחזקאל סוד המרכבה העליונה שראה יחזקאל, שהיא ד' אפנים הנושאים ד' חיות שנושאות מרכבה שעליה כסא הכבוד ועליו דמות אדם. מבואר שם שהחיות הנושאות את המרכבה היו להן ד' פנים: דמות פני אדם (יעקב) ודמות פני אריה ודמות פני שור ודמות פני נשר. ובסוף תיקון כא מבואר שזה לעומת זה כנגד האריה שור ונשר יש כלב חמור ונץ, נמצא שהן שתי מרכבות וזו לעומת זו, יש גם מרכבה של אדם בליעל היושב על כסא שבמרכבה הנישאת ע"י ד' חיות: דמות אדמוני (אדם קטן, עשו/ל'), דמות כלב/כ"י ודמות חמור/כ"י ודמות נץ/כ"י.

בתורה סט תנינא מבואר שהמרכבה נושאת ונישאת, כי אע"פ שהחיות נושאות אותה אבל היא מנהיגה אותן ונושאת את המרכבה להיכן שרוצה. ונראה לבאר ששרש כל הפניות הוא באדם העליון, וזה לעומת זה בצד האחד צד הקדושה, האדם פונה רק אל הקב"ה, ולעומתו בצד האחר, צד הטומאה, יש אדם בליעל שתמיד פונה רק לצד אחר. וכך גם החיות במרכבה שעליה רוכב האדם, יש בהן ד' צדדים של פניות לקדושה, וד' צדדים של פניות לצד אחר. אבל בכלליות המרכבה היא פונה להיכן שהדמות פני אדם שבה פונה.

ובאמור שעיקר האדם הוא המחשבה, שהיא שרש כל דבור ועשייה והוצאה לפועל, וכנ"ל שהן היצ"ט ויצה"ר, ועיקר הבחירה היא להיכן לחבר את המחשבה, לאיזה חבל, וכשמחובר לחבל הקדושה נעשית מחשבתו מרכבה למרכבה הקדושה, שיש יש בה ג' סוגי פניות שהן כנגד הג' חיות שבמרכבה, המלבישות את הפניה העיקרית של הפני אדם שבה (נראה שהוא הרוח החיה שבאפנים כידוע שרוח בחי' נהגה, בחי' איש אשר רוח בו להנהיג). וכמ"ש שם "אֵל אֲשֶׁר יִהְיֶה שְׁמָהּ הָרוּחַ לִלְכָּת יִלְכוּ לֹא יִסְבוּ בְלִכְתָּן"

ועל כן עיקר המלחמה היא מלחמת המחשבות זרות, והכלל שכל רוחני שואף להתלבש בגשמי להיות לו גוף שיכול לפעול גם בגשמיות, ועיקר הבחירה היא במחשבות הנ"ל, שהן יצ"ט ויצה"ר מאיזה חבל לינק ולאיזה מרכבה להתדמות, כי כנ"ל בלק"ה כל אדם צריך להיות מרכבה לקדושה, וע"י שתמיד בורח ממחשבות רעות וחושב רק מחשבות טובות ממילא גם הדבור ומעשה שלו היא רק טוב, ונעשה מרכבה לכסא והאדם דקדושה.

ואע"פ שעצת רבנו כאן היא לא לעשות מלחמה עם המחשבות רעות, אלא לברוח מהן, אבל בכלליות גם זה נחשב מלחמה, והיא 'עבודה קשה שבמקדש' מקדש הדעת, וצריך לזה מסירות נפש ומאמץ גדול, ראה שיחות הר"ן/י"א מה שאמר רבנו על מוהר"ת שיצא להתפלל, שכיון שתפילה היא מסירות נפש, מי יודע מה יהיה נעשה עמו אחרי התפילה. וראה חיי מוהר"ן תקצ ובלקוטי תנינא סימן מ"ו ובשיחות (סימן יב) שמה שגלחמין עם המחשבות זרות בשעת התפילה להכניע אותם, או על כל פנים לברוח מהם, הוא בחינת כי עליך הרגנו כל היום, בחינת מסירת נפש ובחינת קרבות וכו'. וכבר מבאר הרבה בדבריו וזכרנו לבקרה מענינים אלו.

שמשבר את לבו, כי בשמשבר את לבו בודאי מאנח ומוציא רוח ומכניס רוח, והוא תרין רוחין. ושני פעמים רוח, גימטריא חת"ה, וזהו בחינות נסירה, ובא אל בחינות פנים בפנים, וזהו בחינות עולה; וזהו ובחי' אלהים, הינו בחינות עולה, הוא רוח נשברה כנ"ל:

אדמוני – פירוש אדם קטן (כך מובא בספרים) והוא עשו שנדמה ליעקב אבל מצד מהותו היתה מעלת אדם שבו מאד בקטנות.

כלב – הכלל בכמה מקומות שכנגד האריה מלך החיות בצד הקדושה נמצא הכלב, השפל שבבריות דכתיב ביה עזי פנים לא ידעו שבעה. וכן אש המזבח כשישראל עשו רצונו של מקום היתה בדמות אריה וכשלא עשו רצונו של מקום היתה בדמות כלב.

חמור – בכמה מוקמות מובא זה לעומת זה הם החמור והשור, ועיין לעיל לק"ה בלאי בהמה ב' ג' עה"פ לא תחרוש בשור וחומר יחדיו. עוד ע"ש – ועל פן הסטרא אחרא מכנה בשם 'חמור', כמובא בדבריו רבתינו ז"ל על פסוק (בראשית כב, ג): "ויחבש את חמורו", שהכניע הסטרא אחרא. וכן איתא על פסוק (שם מו, ג): "הבקר אור והאנשים שלחו המה וחמריהם". כי עקר התגברות הסטרא אחרא חס ושלום היא על ידי בחינת חמור שהוא כנגד שור שבקדושה, שהוא בחינת שמאל של הקדושה כנ"ל, שעקר יניקתם משם מבחינת סטרא דשמאלא כנ"ל.

וכן מבואר בספר הליקוטים (להאריז"ל) וישלח – פרק לו – והנה עיקר הבירור הוא תלוי במצות הנוגעות בארץ, כי כשאדם חורש בשור וחמור או זורע כלאים, גורם שתוציא ג"כ מעורב טומאה וקדושה, ואין זו הכוונה, וכשהם שומרים המצות, אז מתבררת הקדושה בפני עצמה.

יצ"ע מספר טעמי המצות – פרשת כי תצא – מצות לא תחרוש בשור וחמור יחדיו, דע כי שור הוא נגד סמא"ל והוא מועד ושם אב"ג ית"ץ גימ' שור והוא נכנע ע"י יצחק דקדושה הכלול באברהם אבל לילית היא חמור קליפות ישמעאל ונכנע ע"י אברהם בסוד ויחבוש את חמורו ובי' אלו הם סוד בעל ואשירה בעל סמא"ל ואשירה לילת ולכן אסור לחרוש בשור וחמור יחדיו:

נץ – צ"ע מדוע הוא העומד כנגד הנשר. ואולי כיון שמובא במדרש שנקרא נץ על שם רבוי הנוצות שלו, דומה לעשיו שכולו אדרת שיער.

חיי מוהר"ן אות תקצח – (קנה) פעם אחת עמדנו לפניו והגיע זמן סעדת הלילה והיה רוצה לאכל עמנו יחד ואנני לא התפללתי ערבית עדין, והתחלתי להשמיט ממנו ומן העולם שעמדנו לפניו כדי לילך ולהתפלל ערבית. והוא זכרנו לבקרה ראה זאת ושאל מה זאת והשיבו לו כי לא התפלל ערבית עדין. ענה ואמר איך אנו יכולין להמתין עליו עד שיתפלל, כי מי יודע מה יהיה נעשה ממנו על ידי התפילה, כי תפילה צריכין להתפלל במסירת נפש. ואם פן מי יודע מה יהיה נעשה ממנו. והבן הדברים כי כך צריכין באמת להתפלל במסירת נפש כזה ובבטול כזה עד שיוכל להיות שיהיה נעשה ממנו ענין אחר לגמרי על ידי התפילה:

עוד עיין בעש"ט עה"ת פרשת נח אות מא מב מג והתפילה צריכה מסירות נפש

עד כאן ההקדמה

*

תורה רלג [ט]

פשמתגברים על האדם מחשבות רעות והרהורים, והוא מתחזק ומתגבר עליהם ומנצח אותם, יש להקדוש ברוך הוא תענוג גדול מזה שהאדם לא נכנע להם, אלא מתגבר ומשתדל לסלקן, והוא יקר מאד בעיני השי"ת כי מחשבה זרה היא פניה ממנו ית' דהיינו פגם אמונה, ומי שמרגיש בזה ומתגבר לחזור לפנות אליו ית' יט, עושה נחת ותענוג גדול להקב"ה וההתגברות הזו היא דבר יקר מאד בעיניו אפילו אם נכשל שוב אח"כ/י.

כמשל שיש אצל המלכים לפעמים ביומא דפגרא דהיינו ביום החופשי שלהם [יח], הם מניחין באיצטדיון כמה חיות שינצחו זה עם זה [ט] כ, והם עומדים ומסתכלים ויש להם תענוג גדול מן הנצחון, מנהג זה של המלכים נהג ביותר בתקופת הרומאים בעיקר בקולוסיאום המפורסם שברומא, שהיה איצטדיון גדול לעשרות אלפי איש ובמרכזו מגרש סגור אליו הכניסו חיות להלחם זו בזו, או אריה רעב ועבד או שובי מלחמה/כא, והיו נהנים לראות כיצד האחד הורג את השני. וכנראה גם בזמן רבנו עדיין היה המנהג הזה נוהג בחיות.

כמו כן המחשבות הם באים מבחי' החיות שבמרכבה העליונה, כמבואר בתיקוני זוהר (כב/כג) ומחשבות קדושות הם בחי' חיות טהורות, ומחשבות רעות הם בחי' חיות טמאות, כך מבואר

^י לא ידוע מתי ותיכן באמרה תורה זו

^{טז} כנ"ל בלק"ה מנחה ב' א'.

ועיין בזה תורה קח – זכחי אלקים רוח נשברה (תהלים נ"א): הנה ידוע כי עולה באה על הרהור הלב, כמו שכתוב (יחזקאל כ): "העולה על רוחכם" (מדרש רבה ויקרא פרשה ז). הינו שעולה באה על הרהורי הלב, ששם משכן הרוח. ואין השם יתברך מצרף מחשבה למעשה, בר מהרהורי עבד"ם (קדושין מ). והרהור עבד"ם שיה אצל כל אדם, הינו מה שמתחיל להתפלל בדבקות, או מתבודד את עצמו, ובאמצע התפלה או ההתבודדות נופל ממדרגתו, והו בחינות הרהורי עבד"ם. כי כל הנפילות באין מחמת קלקול האמונה. וכשתתקלקל האמונה, נמצא מחזיר פניו מהשם יתברך, כמו שכתוב (ישעיה א): "זורו אחור", והשם יתברך גם כן מסתיר פניו ממנו, נמצא הוא אחור באחור: וצריך להביא על זה עולה. ובחינות עולה הוא בשמשבר את רוחו בקרב, ומתביש וחושב בעצמו איך נפילתי ונשלכתי משמים לארץ. שהייתי במקום גבוה כזה, ועכשו, נפילתי והחזרתי פני מהשם יתברך, ונשארתי אחור באחור. ומרחם על עצמו, כי אין רחמנות גדולה מזו. וצריך לזה נסירה, כמו שהיה אצל אדם הראשון, שנבראו דו פרצופין אחור באחור (ברכות סא). ואחר כך נסר והיה פנים בפנים. והנסירה היא בחינת שם חת"ך, כמו שכתוב בפסוק "פתיח א' יד'ך", סופי תבות חת"ך, הינו שחיתך ומנסר את עצמו. והשם חת"ך נעשה על ידי שמשבר את לבו, כי בשמשבר את לבו בודאי מאנח ומוציא רוח ומכניס רוח, והוא תרין רוחין. ושני פעמים רוח, גימטריא חת"ך, והו בחינות נסירה, ובא אל בחינות פנים בפנים, והו בחינות עולה: והו זכחי אלהים, הינו בחינות עולה, הוא רוח נשברה כנ"ל:

^י כנ"ל בלק"ה ברכות ראה וברכות פרטיות הלכה ה אות ט'.

^י יום חופשי (אולי מלשון פגל לשון הרס בארמית) ועיין שבת קכט: יומא דמפגרי ועיין ב"מ סט: פגרא לשון תשלום נזק.

^{טז} עיין משנה ב"ק ד' ד' שור האיצטדיון בפירוש הרמב"ם שם. ונמוקי יוסף על הרי"ף ב"ק יט.

^כ משנה בבא קמא פרק ד משנה ד' – שור האיצטדיון אינו חייב מיתה, שנאמר (שמות כא) כי יגח, ולא שיגידהו:

רמב"ם פירוש המשניות שם – ואצטדיון, שור שבני אדם מרגילין אותו והוא שישלח זה שורו וזה שורו וירמוז עליו בקול שכבר הרגילו בכך, כדי שיגבר על השור האחר לראות איזה מהם ינצח לחבירו, וזה אינו מטבע השור אלא ברצון בעליהם, ורבים מאוילי עם יעשו זה במינים הרבה מן הבהמות והעופות:

נמוקי יוסף על הרי"ף בבא קמא דף יט. איצטדיון. מושב שחוק שרגילים לעשות לפני המלכים מבהמות שמתגרות זו בזו וכולן עם אדם ואדם עם כולן ומתורן שמתגרין בו בשור מרגילין אותו לייג כגון זה אם המית את האדם באותו מעמד אינו חייב מיתה שנאמר כי יגח מעצמו ולא שיגידהו בעל כרחו לפיכך פטור דאינהו גרמו ליה ומינס אנסי:

ע"ז טז. – אין בוגין עמהם בסילקי גרדום איצטדיא ובימה. ועי"ש פרש"י – איצטדיא. מקום שעושין שם איצטדנית שור כמו שור האיצטדיון (משנה ב"ק דף לט) מנגח והורג אנשים ושחוק הוא להם:

כא כגון בחורי ישראל השבויים בחורבן בית שני, חלקם נתן טיטוס למלכי הגויים להתעלל בהם באיצטדיון במלחמה עם חיות טורפות או זה בזה (תלדות עם ישראל חיד עמי שמג) וחלקם שני הבריונים יוחנן ושמעון ועוד רבים לקח עמו לרומי לקולסיאום ששם.

^כ עיין תיקון כא בסופו [דף סג. מחשבה דא אדם אית מחשבה טבא דחיוון טבין ואית מחשבה בישא דחיוון בישין ומחשבה טבא איהו אדם טוב ומחשבה בישא דא אדם רע בליעל]

כג תיקון כא דף סג – הגה ממאמר זה מוכח שצריך האדם לעסוק בתורה לפני ואחרי התפלה, ובזה יקשר ויחד האדם את התורה שהוא כו"א עם התפלה שזמלכות, וכבר נדפס חיבור נפלא וכו' ליקוט נכבד דענין הלמוד קודם התפלה, בשם "צלוהוון צכו מקבל", עיין צו ותמלא נחת.

וכל קרבניו אלין וכל הקרנות האלו הנזכרים לעיל, רמזין בגופא דבר נש רמוזים בצדדי גוף האדם, להיט מוחא וליבא וריאה, אינן הם כנגד אריה שור נשר עזמרכבה שם מקבלים ונהנים מן הקרנות, קטרוגא דלהון המקטרגים של אריה שור נשר, הם פלב חמור נץ עקלופה שהם נהנים מקרבן שנפסל כנזכר לעיל, וכנגדם בצדדי האדם (ה"ג ג"ה) מרה קבד טחול, דאינן שבהם נאחזים שלשה משחיתים הגקראים משחית אף וחמה.

בסוף תיקון כא הנ"ל. הפשט שם שהמחשבה היא שורש האדם, והמחשבה שלנו נותנת כח לאדם של מעלה, מחשבה טובה מחזקת את האדם דקדושה, ומחשבה רעה מחזקת את האדם בליעל. והכוונה לאדם היושב על הכסא שעל המרכבה הנישאת ע"י ארבע חיות המרכבה, וכמו שמחשבה טובה מחזקת את האדם כך מחזקת את המרכבה שלו והחיות שבה שהן פני אריה שור ונשר. ומבואר שם שכנגד ג' חיות שבקדושה יש בסט"א כלב חמור ונץ. וזה לעומת זה מחשבה רעה מחזקת את המרכבה והחיות הנ"ל של אדם בליעל. כמבואר כל זה בביאור באר לחי רואי שם/כ"ו.

את תיקוני זוהר הזה ציין הטשערינער רב, דהיינו שלמד שהוא המקור לדברי רבנו. אלא ששם מדבר על הקו שממטה למעלה כיצד מחשבת האדם משפיע על המרכבה העליונה. ורבנו לומד משם שגם להפך, דהיינו שמקור המחשבות שלנו הן מהאדם העליון, הטובה מאדם דקדושה והרעה מאדם בליעל, כי מחשבה היא שרש האדם. והמחשבות טובות ורעות שלנו הן מהחיות הנושאות את המרכבה. ומחשבות טובות הם חיות טובות ומחשבות רעות הן חיות רעות, (וכלשון התיקוני זוהר שם: 'אית מחשבה טבא דחיון טבין, ואית מחשבה בישא דחיון בישין').

ועל פי זה מבאר רבנו שהמחשבות רעות וזרות והמחשבות טובות שבאות לנו ברהיטי המוחין במרוצת המחשבה, הן כמו החיות שמניחים באיצטדיין ונהנים לראות כיצד החיות הטובות מתגברות על הרעות. כי באמת מלחמת החיות דהיינו המחשבות, היא מלחמת היצ"ט עם יצה"ר כמבואר בתורה מט/כ"ו. **ומניחים בכוונה מלמעלה שינצחו זה עם זה, ויש להקב"ה תענוג גדול כשהאדם מתגבר על החיות טמאות** דהיינו על המחשבות רעות שהן מיצה"ר, ע"י שחושב מחשבות טובות שהן מהיצ"ט, **ומנצח אותם** דהיינו שנשארת מחשבתו במחשבה הטובה ומסתלקת הרעה;

הכלל שא"א בשום אופן בעולם שיהיו שני מחשבות ביחד בפעם אחד [כ"ו/כ"ז]. ע"כ בקל יכולין לגרש מחשבות רעות רק בשב ואל תעשה, פירוש שב ואל תעשה תנועות או עסק עם

ואמר עוד **מחשבה דא אדם** מן המחשבה של לב נשצר נהגה אדם העליון שבמרכבה. כי **אית מחשבה טבא דחיון טבין** יש מחשבה טובה בהקצרת הקרבן, שנהנים מהם חיות הטובות שבמרכבה, **ואית מחשבה בישא דחיון בישין** ויש מחשבה רעה שנהנים מהם חיות רעות, ומפרש **ומחשבה טבא איהו אדם טוב** מחשבה טובה היא מהנה לאדם טוב שבמרכבה הקדושה, **ומחשבה בישא דא אדם רע בליעל** ומחשבה רעה נהגה ממנה אדם רע בליעל שהוא הס"מ שעליו נאמר **אדם להבל דמה**. (מפרשים)

וחזר לבאר עוד את ענין מוח לב וריאה שהם כנגד אריה שור נשר, ואמר **למקבל מוחא** כנגד מוח החכמה שהוא דימיון, **איהו אריה** הוא סוד אריה שבחסד, **דנחית למיכל קרבנין** שהוא יורד לאכול את הקרבנות, והיינו מלאך מיוחד שהוא מעלה את המ"ן של קרבן התמיד של שחרית, **ועליה אתמר** ועליו נאמר **ופני אריה אל הימין לארבעתם**.

לבא לשמאלא הלכ הוא בחינת צינה שהיא צדק שמאל, והיא כנגד השור שבמרכבה, שהוא מלאך גבריאל המעלה את המ"ן של תמיד בין הערבים, **ועליה אתמר** ועליו נאמר **לפניו בפסוק ופני שור מהשמאל לארבעתן**.

ריאה דא נשר ריאה היא בחינת התפארת שבקו אמצעי, והוא סוד הגשר שהוא מלאך אוריאל שבמרכבה, המעלה את המ"ן מקרבנות של העופות, (ה"ג ב"י) **דאית ליה ג' דפין דפריח בהון** שיש לשני כנפים שפריח בהם, וכנגדם הם האונות שיש לריאה שהם כנפים, **ועליה אתמר** ועליו נאמר **לפניו בפסוק ופני נשר לארבעתן**.

מחשבה דאיהו אדם המחשבה שהוא אדם העליון שבמרכבה המעלה את מחשבות הטובות, **רביב על פלהון** הוא רוכב על כל הג' חיות שבמרכבה, **ואינו מרכבה דיליה** והם מרכבה שלו, כי האדם רוכב עליהם **כסיון לבני נשא** כמו הסוסים לרכיבת בני אדם. (הגר"א וכו')

הנה כחן מבוחר שהחיה הנקראת אדם שבמרכבה העליונה, היא למעלה מג' חיות אריה שור נשר, ולמעלה בדף סב ע"כ בהקדמה העתקנו מזהר פ' פנחס, שאדם היא במלכות שהיא למטה מחג"ת, ועיין לעיל בהקדמה דף 7 ע"א, שמבואר שם, שהחיה שנקראת אדם שהיא בחינת המלכות העומדת בחזקת התפארת ז"א, וכשנחשב את השלש חיות בחג"ת אז היא למטה מהם, וכשנחשב את השלש חיות לנה"י אז היא למטה מהם, וכשנחשב את השלש חיות לנה"י אז היא למעלה מהם, ועיין בזה עוד בחזקת גדול בקונטרס "ארבע חיות הקודש" מהגה"ז רבי מנחם מענדל דודיק ז"ל, שהלפסנו בסוף תקוני זהר המנוקד הגדפס על ידינו.

יד **באר לחי רואי** על תיקון כא דף סג. – **מחשבה טובה דא אדם וכו'** – הוא מאריך בזה לפרש דבריו שאמר שאם פוגם במחשבה נותן כח להג' קליפות ששורשם ג"כ במחשבה, והיינו כי המחשבה הוא שורש האדם מחשבה אותיות חש"ב מ"ה גימ' אד"ם, ומהאי טעמא אמר למעלה קרבנא דה' אדם האי איהו דמקבל קרבנא דאדם דאיהו מחשבה, וכמו שיש מחשבה טובה ומחשבה רעה, כן יש אדם טוב ואדם רע, כי שניהם, מחשבה ואדם משורש אחד, וממילא שמי שפוגם במחשבה טובה ועושה ממנה מחשבה רעה פוגם באד"ם דקדושה, ועושה מאדם טוב אדם רע וכדמפרש ואזיל. **דחיון טבין וכו' דחיון בישין** – היינו כמו"ש רבינו (בוזר הרקיע בהקדמת זוהר דף י"ד ע"ב) דכמו שיש במרכבה הקדושה ד' חיות טהורות הנושאים את הכסא, כן יש לעומת זה במרכבה טמאה ד' חיות טמאות שהם נושאות הכסא הטמאה, וכתב שם דלעומת פני אדם שבמרכבה הקדושה יש במרכבה טמאה פני אדם בליעל ע"ש. וכ"כ (בלק"ת פ' ויקרא בטע"מ) ואמר הכא דמחשבה טובה הוא בחי' חש"ב מ"ה מספר אד"ם דקדושה, ומחשבה רעה הוא סוד חש"ב מ"ה אד"ם הבליעל דמרכבה טמאה. עכ"ל.

כ"ה **תורה מט אות א** – והלב הוא הציץ של המדות, היינו החכמה שפלב, כמו שכתוב (שמות ל"א): **"וּבְלֹבֶב כָּל חָכֵם לֵב"** וכו'. ועקר הציציה הייתה בַּחֲכָמָה, כמו שכתוב (תהלים ק"ד): **"כָּל־מַחְשַׁבְתּוֹ עֲשִׂיתָ"**. נמצא שהלב הוא הציץ, כמו שכתוב (שם ע"ג): **"צוּר לִבִּי"**. ואית הציץ לטב ולביש, כמו שאמר חכמינו, זכרונם לברכה (ברכות ס"א): **"וַיִּצְרָ"ר** בשני יודין וכו'. והם שני יצירין, יצר טוב ויצר הרע. הינו **מחשבות טובות, הם יצר טוב**. ומחשבות רעות, הם יצר הרע. כי עקר היצירים, הם המחשבות והחכמות שפלב, כמו שכתוב (בראשית ו'): **"כִּי יצר מחשבות לבו"** וכו'. ובשארם חושב במחשבות רעות, הוא מטמטם את החלל של הבריאה, ששם התגלות המדות. כי הלב הוא צור העולמים, הינו צור המדות.

¹⁰ ספר הברית ח"ב מאמר יד פרק טז. ועיין לקמן תורה ג' תנינא וחיי מורה"ן טד, גם עיין לעיל תורה עב.

המחשבה הרעה, אלא רק תברח ממנה למחשבה שאינה רעה, דהיינו שלא לחשוב אותו המחשבה, רק לחשוב איזה מחשבה אחרת בתורה או עבודה או אפילו מו"מ. רוצה לומר לאו דווקא למחשבת מצוה, אלא אפילו למחשבת הרשות, כי העיקר לברוח ממחשבה רעה, כי הכלל כנ"ל שא"א שיהיו שני מחשבות ביחד בשום אופן. על כן העצה להתגבר ולחשוב מחשבה שאינה רעה, ומסתמא מחשבת עיון באיזה דבר כיון שמושכת את הלב להמשיך בה מועילה ביותר ממחשבה שצריך לחשוב רק כדי לברוח ממחשבה רעה. (כמו שרואים בחוש וכנ"ל בהערה מספר הברית) אלא שבתפילה גם זה פגם אלא צריך להתרכז בביאור המילים שאומר ולהתכוון לפירושן ולאמרן מפנימיות הלב לפניו ית"ב.

וכבר מבואר במ"א כ"ט (לעיל בס' עב) ל' שאין צריכין לעשות מלחמה ולנענע ראשו אנה ואנה כדי לגרש המחשבות רעות, כי אין זה מועיל כלל, אדרבא עי"ז מתגברים יותר כי

^{יז} ספר הברית – חלק ב מאמר יד האהבה והשמחה – פרק טז – תדע שלעולם לא יעלה על דעת האדם מחשבת האיסור בעוד שהלב עוסק במחשבת מצוה כי אי אפשר לשתי מחשבות ברגע אחד ממש אבל זה נכנס וזה יוצא. ועל כן זה דרכם לבא בעת שמחשב דברי הרשות במותרות שבו, כי בדבר ההכרחי לו יעמיק בלי ספק וחושב מחשבות בלבתי ידח ממנו את מחיתו ולבל יפסיד את פרנסתו ולא ישחית את נחלתו וכל יצר מחשבות לבו רק להרויח לאסוף ולכנס וכל כוונתו אך את הזהב ואת הכסף, אמנם כשמהרהר במותרות שבו בדברים בטלים אשר כמו זר נחשבו לו וישוטטו רעיוניו אנה ואנה רבות מחשבות בזה אחר זה כלם בטלים אין צורך בהם, במזימות זו יחשב רעה ויבא גם השטן בתוכם לחשוב כל מחשב האיסור מחשבות און והרהורים רעים, כי הרוחות החיוניות שבאדם אם לא ישועברו ויוקשרו לאיזה מחשבה מיוחדת יתנועעו מאליהם אל רצונם וטבע חמור להרע ונקמה לא ינקה.

תורה נ' תניא – המחשבה ביד האדם להטותה כרצונו למקום שהוא רוצה, וכמבאר במקום אחר, שאי אפשר שיהיו שני מחשבות ביחד כלל, ואפילו אם לפעמים הולכת מחשבתו ופורחת ומשוטטת בדברים אחרים וזרים, הוא ביד האדם לחזור ולהטותה בעל כרחו אל הדרך הישר, לחשב מה שראוי. והוא ממש כמו סוס שפונה מן הדרך וסר לדרך אחר, שתופסין אותו באפסר וכיוצא, ומחזירין אותו בעל כרחו אל הדרך הישר, כמו כן במחשבה ממש, שיכולין לתפסה בעל כרחו להשיבה אל הדרך הראוי.

חיי מוהר"ן – אות מד – לענין מה שמבאר בליקוטי תניא סימן נ' שהמחשבה ביד האדם לתפסה בידו, ולהטותה כרצונו. ואפילו כשנוטה מחשבתו לדברים אחרים, או להרהורים חס ושלום, יכול לתפסה להחזירה למחשבה אחרת טובה כרצונו, כמו סוס שיוצא מן הדרך שיכולין לתפסה באפסר להטותה כרצונו לדרך הטוב: עמו מענין זה ואז באר קצת יותר. ואמר שהמחשבה נבראת שלא תהיה נחה לעולם, והוא כמו האינו נח שבאבן השעות (שקורין אים רוח) (שעון) שאינו נח לעולם. ואפילו בשעת שנה המחשבה חושבת לעולם, רק שכשהשנה חזקה על האדם אז הוא שוכח מה שחשב, אבל באמת אין המחשבה שוכחת לעולם. ועל כן על ידי שמטין המחשבה למחשבה אחרת כרצונו, על ידי זה יכולין לבטל ולהתגבר על כל המחשבות זרות והרהורים ובלבולים: והפלה שזה שנדמה להאדם שקשה לשבר מחשבות והרהורים ובלבולים הוא שקר גדול, כי באמת המחשבה ביד האדם להטותה כרצונו כנ"ל. רק מחמת שהמחשבה מתענעת וחושבת תמיד ואינה נחה לעולם, נדמה לו שאין בידו לבטל המחשבות רעות. אבל באמת בידו להטות המחשבה ממחשבה אחרת, כרצונו לתפסה ולהוציאה ממחשבות רעות למחשבות טובות כנ"ל:

^{יח} **שזה הדבר** הקשה ביותר לדבר דבור אמת לפניו ית' דהיינו ממש להרגיש שמדבר אליו באמת בהרגשה שנמצא ומקשיב סמוך לו. ראה תורה קיב זה לשונו שם – והמשפיל המבין יש לו להתפלל כל ימיו, שיזכה פעם אחד כל ימי חייו, לדבר דבור אחד של אמת לפני ה' כראוי. ויש בזה כמה מדרגות.

^{יט} מוהר"ח הוסיף בחקא

ל תורה עב – ותדע, שהיצר הרע של רב העולם, שהוא עכירת הדמים, הוא שטות ושגעון וסכלות גדול, כמה שאמרו (סוטה ג): 'אין אדם עובר עברה אלא אם כן נכנס בו רוח שטות'. כי באמת יש רוח שטות של עברה, שהוא חכם גדול יותר מכל העולם, ואף על פי כן הוא רוח שטות. אף זה הרוח שטות של רב העולם, הוא שטות ממש, אולי פתי ומשגע. והלא תראה, שיש כמה בני אדם שיש להם הרהורי עבודה זרה, ויש שבשעה שעומד להתפלל בא לגדוד דמות עבודה זרה. ואף שידע בעצמו שאין בה ממש, אף על פי כן מתגבר עליו מאד, ומצטער ועומד לפניו זה הדמות, וקשה לו מאד להעביר זאת מדמיונו ומחשבתו. ועתה ראה, היש לך שטות גדול ושגעון יותר מזה: **ובודאי** מי שמתגברים עליו אלו הדמיונות, קשה לו מאד להציל מהם, ולהעבירם ממחשבתו. וכל מה שמתגבר ומנענע וזורק ראשו הנה והנה, מתגברים עליו הדמיונות אלו יותר ויותר. כי זה טבע וסגולה של אלו היצרין הרעים המזהמים, כל מה שרוצים להתגבר על אלו המחשבות, יותר ויותר הם מתגברים. כי הוא כמו שאדם בורח מדבר, ומסתפל מן הצד בלאחר יד על זה הדבר שברח ממנו. ואין הדבר הזה מתגבר עליו ביותר, כי לא הסיח דעתו מזה, רק אדרבא שמתפלל בכל פעם לאחריו על זאת המחשבה, והבן זה. וכמו שידוע לכל מי שנלכד בזה, ויש לו אלו המחשבות, רחמנא לצלן. ובזה יכול כל אדם להבין שהוא שטות ושגעון גדול, והוא רק מעכירת הדמים, מעכירת ובלבול המוח: **פי** זה ידוע לכל, שעבודה זרה אין בה ממש, ואף על פי כן קשה לו מאד לסלק מחשבתו מהם, מחמת שכבר נתעבר ונתבלבל מחו מאד. כן אלו ההרהורי נות שיש לרב העולם, בפרט כשרואה בעיניו, בגון בעת שנודמן לפניו אשה, וכשהוא רוצה להיות איש כשר, ואינו רוצה אלו ההרהורים, ואין מנענע ראשו, ורוצה לסלק המחשבות אלו ממנו. ויותר ויותר הם מתגברים עליו כנ"ל. ובאמת מי שיש לו דעה, הוא אצלו שטות גדול, ואינו נחשב אצלו אפילו לשום מעלה, מה שאינו נופל עליו ההורר מזה, ואינו צריך כלל לזרק ולנענע ראשו כלל. וכמו שאצל רב בני אדם הוא שטות ושגעון אלו ההרהורי עבודה זרה, כן אצלו שטות ההרהורי זנות. ועל כן איתא בזהר (קדושים פ"ד): שרבי שמעון בר יוחאי כד חזא נשין שפירין, אמר: "אל תפנו אל האלילים". כי הם בחינת אלילים, וכמו שהרהורי עבודה זרה הם שטות נגלה לכל העולם, כן אלו ההרהורי זנות הם שטות ושגעון: **על** כן עקר התקנה, מי שכבר נלכד בזה, ויש לו אלו המחשבות, הן ההרהורי זנות, הן ההרהורי עבודה זרה, חס ושלום, אין לו תקנה, רק שיקדש ויטהר גופו, כדי שידבק ויטהר דמיו. וילך אצל חכם האמת, ויורה לו דרכי התשובה, דרכי החכמה, עצות נכונות על כל דבר. אז יכנע לבבו הערל, ושב ורפא לו. אבל כל זמן שעדיין לא נתקדש ונטהר גופו, אין שום תקנה מה שמתגבר ומתאמץ, ויש לו יסורים גדולים, לסלק המחשבה כי יותר ויותר הם מתגברים כנ"ל: **גם** עצבות הוא מזיק מאד, ונותן כח לזה היצר הרע העב הגשמי. על כן אדרבא, אם רוצה להיות ירא ה' ורוצה להתפלל, ואינו רוצה באלו המחשבות רעות, צריך שלא להשגיח עליהם כלל, ושלא יכפת לה מה שעומדים לפניו, ורק יעשה את

מלחמה היא לשון הלחמה דהיינו חיבור, כי דרך הלוחמים להתחבר ולבוא זה לקראת זה, וכל אחד מנסה להכות ולהכניע את אויבו, אבל ההתגברות על המחשבות זרות היא להפך, כנ"ל לברוח מהן למחשבה טובה, ולא לנצח אותן ע"י מלחמה. רק לבלי להשגיח עליהם כלל, רק לעשות את שלו במה שהוא עוסק בתורה או תפלה"א או מו"מ, ולבלי להסתכל לאחוריו כלל דהיינו לא לחזור אל המחשבה הקודמת הרעה, ועל ידי זה ממילא היא תסתלק כמבואר לעיל כיון שאי אפשר לחשוב שתי מחשבות בעת אחת :

עד כאן ביאור חברותא לתורה רלג

*

תפילות ותחנונים (לטשערינער רב) אות לט (מיוסד על תורה רל"ג קמא)
 "ה' אלהי אברהם יצחק וישראל אבותינו שמרה זאת לעולם ליצר מחשבות לבב עמך והכן לבבם אליך". "למה ה' תעמד ברחוק תעלים לעתות בצרה. בגאות רשע ידלק עני יתפשו במזמות זו חשבו". "רבת אדני ריבי נפשי גאלת חיי. ראית ה' ענותי שפטה משפטי. ראית ה' כל נקמתם כל מחשבתם לי. שמעת חרפתם ה' כל מחשבתם עלי". "ה' הפיר עצת גוים הניא מחשבות עמים". רבנו של עולם, אתה ידעת גודל רבוי המחשבות רעות והרהורים רעים השוטפים על מחנו בכל עת, כי עקר האדם הוא המחשבה, ועל כן מתגברין בכל פעם המחשבות רעות שהם מבחינת "אדם דסטרא אחרא, אדם בליעל", "ולולי ה' שהיה לנו בקום עלינו אדם, אזי חיים בלענו".

על כן חוס וחמול נא עלינו, ותן בנו כח וגבורה ועצה ושכל דקדושה, איך להתגבר עליהם ולנצח אותם, כי אתה הודעת לנו גודל יקרת המחשבות קדושות, שהם מבחינת החיות טהורות וקדושות שבמרכבה העליונה הקדושה והנוראה, ולהפך גודל גנות ופגם המחשבות רעות שהם מבחינת החיות טמאות שבמרכבה דסטרא אחרא רחמנא ליצלן. וכשהאדם מתגבר על המחשבות רעות שהם מבחינת החיות טמאות ומנצח אותם, יש לה' יתברך תענוג גדול מזה.

ואתה הודעתנו שאי אפשר בשום אופן בעולם שיהיו שני מחשבות ביחד, על כן בנקל יכולין לגרש המחשבות רעות רק בשב ואל תעשה, דהיינו שלא לחשוב אותה המחשבה, רק להמשיך המחשבה תכף לתוך מחשבה אחרת של תורה ועבודת ה' או אפילו של משא ומתן, וממילא תסתלק המחשבה רעה, ואין צריכין לעשות מלחמות עם המחשבות רעות, ולא לעשות תנועות משנות כגון לנענע בראשו וכיוצא בכדי לגרש המחשבות רעות, רק לבלי להשגיח עליהם כלל, ולעשות את שלו במה שהוא עוסק בתורה או תפלה או משא ומתן, ולבלי להסתכל לאחוריו כלל, ועל ידי זה ממילא יסתלקו ממנו כל המחשבות רעות.

על כן זכנו נא מעתה לגרש את המחשבות רעות, ולבטלם בבטול גמור שלא יעלו עוד על דעתנו כלל, ולחשוב תמיד רק מחשבות קדושות וטהורות. ויקים בנו מקרא שכתוב "גל אל ה' מעשיך ויכנו מחשבתך". ונאמר: "רבות מחשבות בלב איש ועצת ה' היא תקום. עצת ה' לעולם תעמד מחשבות לבו לדר ודר". ונאמר: "כי אנכי ידעתי את המחשבת אשר אנכי חשב עליכם נאם ה' מחשבות שלום ולא לרעה לתת לכם אחרית ותקוה". אמן כן יהי רצון:

*

ביאורים הערות ר' יהודה שינפלד על תורה רלג – יש לדעת שמדברים הקשים ביותר הוא להתרכז במחשבה א' או אפי' בענין א' זמן ארוך, ועיקר תורת החידושים היא להתרכז ביחוד א' כעשרים דקות, ומי שעומד בזה, יכול להגיע קרוב לרוה"ק, ואפי' הלומד סוגיא בגמ' אם מעיין באותו ענין זמן ארוך, מתעייף מוחו עד מאד, ולכן מתפתה המח לכל מחשבה אחרת שתיכנס להוציאו מהריכוז. והכלל הוא שהמחשבה האחרונה דוחה את הקודמות, ועלאה גבר. ולכן מידה כנגד מידה, כשם שמחשבה זרה דוחה מחשבות טובות כיון שבאה באחרונה, כך יכניס איזו מחשבה טובה וידחה אותה. דאף אם אינו יכל להתמיד במחשבה טובה א' או בסוגיא א', אלא המחשבות רעות ובאות אצלו, מ"מ יכל לפחות לחשוב כל הזמן מחשבות טובות, וכל פעם שהיצר הצליח להכניס בו מחשבה פטולה ולדחות המחשבות הטובות, ישיב לו כגמולו ויכניס מחשבה טובה וידחה המחשבה הרעה. ויצטרך לעצמו שהמחשבה הרעה היא כמו ח' רעה שבאה לטרופ את נשמתו, ואין לו כח מצד עצמו נגדה. רק יתחבר עם ח' טובה שתגרש הח' הרעה, ודוק.

*

שלו במה שהוא עוסק, בתורה או תפלה או משא ומתן, ולא ישגיח עליהם כלל. וכמו ששמעתי מעשה באחד שבשעה שעמד להתפלל, היה מזדמן ועומד לפניו בדמיונו עב"ם ערל, והיה לו יסורים גדולים מזה, וכל מה שרצה להתגבר ולסלק המחשבה, התגברה עליו יותר. ויעץ לו חכם, (עין תניא פכ"ח) שלא יכפת לה, ויעמד העב"ם, ואף על פי כן יעשה את שלו ויתפלל, ובזה יסתלק ממנו. אף זה עצת לפי שעה, כל זמן שלא נשאל נשאל גופו עדין. והעקר לקדש ולטהר עצמו כנ"ל, וילך לחכם, ויתן לו עצת נכונה על כל דבר כנ"ל:

מצאתי רשום אצלי (מחשון תשעד) העתקה מאיזה ספר

היה כשמעון בן גיורא שניצח את האריות בקולוסאום הרומאי כי מוחך הנפלא הרבה יותר מהקולסאום והרבה יותר רחב ידיים שיש בו מכל חלקי תבל והקב"ה שולח לך בכל יום כמה אריות אכזרים בדמות מחשבות כפירה וטומאה כי יודע שכוך גדול משמעון בן גיורא, כי לא מביא לאדם נסיון שלא יוכל לעמוד בו והוא השולח אריות והוא הנותן כח וגבורה לנצחם.

עוד בעניין שא"א לשתי מחשבות בעת אחת

בהשגת הראב"ד על רמב"ם פרה ז' ג' – כתב שאי אפשר לכוין ברגע אחד על שני דברים ביחד, ומטעם זה פסק שהממלא מים מן הבאר בשביל פרה אדומה ובשביל דבר נוסף פסול, לפי שאסור להסיח דעת משמירת המי פרה.

ועיין שו"ת שואל ומשיב קמא ח"ב סימן עה לשיטה שיש חיוב מהתורה לזכור בכל רגע שיש תפילין על ראשו, וקשה כיצד כהן גדול מקיים שתי מחשבות יחד שלא להשיח דעתו גם מהציץ וגם מתפילין?

ובגליון קרן אור כי תבא תשפ"ג חילק הרב משה ברנסדופר בין כוונה לדעת. – יש הבדל עצום בין 'כוונה' ל'דעת', והעדר כוונה אינו בהכרח בכלל היסח הדעת. 'כוונה' היא תנועה באדם שמפעילה את התעוררות המחשבה לכוין איזה דבר, ואילו המושג של 'דעת' אינו הפעלת התעוררות המחשבה אלא קביעות מחשבה בדבר מסויים. ו'הדעת' נעשה כהמשך ל'כוונה', שלאחר שהתעורר אדם במחשבה על איזה דבר הוא מפנה, לבו מלחשוב שאר מחשבות ונשאר תקוע במחשבה זו, ו'היסח הדעת' הכוונה שאינו נשאר במחשבה זו רק הולך ממחשבה למחשבה.